

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 pett á 2 D, do 100 vrt á 2 D 50 p, večji inserati pett vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 1 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravišтво: Knafljova ulica šte. 5, pritrilje. — Telefon šte. 304.
Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon šte. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Korak naprej.

Številne in pogoste avdijence prejšnjih dni so dale slutiti, da situacija ni čista in da se v Beogradu pripravljajo nekaka izmenadjenja. Prvotne vesti o teh avdijencih so iste predstavile kot formalne, informativne avdijence. Šele pozneje se je zaznalo za njih dalekosežno vsebino. Zvedelo se je namreč, da je morala vlada pod pritiskom svojega nedoločnega razmerja do Radića in njegove politike postaviti voditelju HRSS naravnost strikten ultimatum ter ga pozvati v vlado. Vlada, ki je do večera menjala, ni vezana na Radića in na njegovo politiko, je bila prisiljena, da pokaže svoje karte in da razčisti razmerje k svojim najjačšim zaveznikom. Ultimatum je vplival na Radića precej porazno. V vsej naglici in tako rekoč preko noči je moral hrvatski tribun dobro premisliti, kaj stori in se odločiti, ali za dosedanj pasivno, odklonilno stališče napram državnih upravi ali pa za sprejem sodgovornosti ter sodelovanja v državni vladi na temelju obstoječih vidovdanskih in drugih unitarističnih zakonov. Radić je po enodnevni premisleku predložil svojim poslancem, da enoglasno glasujejo za vstop v vlado. Formalnosti in čas tega vstopa si je strankino vodstvo pridržalo za pozneje. Radić je izbral kompromisno in kompromitujočo pot navidezne odnehanja od svojih dosedanjih seljaških, republikanskih in federalističnih načel in je v teli za njegov političen program in za dosedanje težnje hrvatskega naroda vleznačilnih točkah kapituliral pred Beogradom.

Ta kapitulacija gre na rovaš bojazni, ki jo ima Stepan Radić pred eventualnim povratkom Pašićevega ministristva, odnosno pred oživljenjo politiko nacionalne doslednosti v Jugoslaviji.

Ne smemo se vdati iluzijam in misliti, da pomeni Radićev vstop bogvekako usodno izpremembo naše sedanje situacije, odnosno situacije države in našega notranjega nacionalnokonsolidacijskega vprašanja. Vlada je postavila Radiću ultimatum, ker je bila k temu takorekoč primorana: Po drugi strani tudi Radić z vstopom v vlado ne misli odnehati od programa, marveč samo izogniti se nevarnosti povratka nacionalne koalicije in s tem take državne ter nacionalne politike, ki bi ne hotela trpeti oškodovanja ter kršitve naših ustavnih in drugih državnih zakonov, kakor jih uganja HRSS s svojo republikansko, federalistično ter makedonsko politiko. Da odvrne to nevarnost, je ugodil Davidovičevi zahtevi in vstopa v vlado. Vsaj tako se glasi tozadevni komunikte Radićeve stranke. Gospod Radić ve, v kaki nevarnosti se nahaja osebno in z njim celokupna njegova stranka. Saj plava tik med zakonom in državnim odvjetnikom. Njegova moč je še tako ohlapna, nestalna ter po vsej priliki tudi tako nezanesljiva, da se sam ne upa začeti odločno akcijo ter tudi v trenutku ultimata potrditi svoje načelne programe in se zanje boriti proti vsemu in vsakemu. Je oportunist do skrajnosti. To pa, da pridobi na času in da uspe zreorganizirati svoje mase. V dvojnem oziru: v moralnem, kakor v organizacijskem in strankarskem. V obeh ozirih je njegova stranka sila nazadovala v mesecih, ko je moral letati po zapadni in vzhodni Evropi. Seljaške mase so obupavale, organizacije so se rahljale. Zato je zdaj treba novega dela, nove seljaške vere v hrvatske ideale, svežih organizacij.

Poleg bojazni pred Pribičevićevu odločno voljo je torej odločeval pri poslednjem Radićevem sklepu o vstopu H. R. S. S. v Davidovičevu vlado še moment pridobivanja časa zreorganiziranja in uvrščenja strankinih organizacij ter novih zvez z drugimi strankami Jugoslavije. Radić se pripravila na svoj poslednji plebiscit, na bodoče volitve, katere bi hotel izvojevati v popolnoma opravljenem stanju ter ob asistenci »svobodoljubne«, to se pravi napram notranji in državni politiki indiferentne vlade.

Revija Radićeve „vojske“ v Zagrebu.

Radić o monarhiji. — Bistvo seljaške države. — Slovenski republikanec na shodu. — Hrvatske zastave s svetniki in zlatimi nadpisi »Živela republika«. — Radićeva opoldnaska molitev. — Radić vstopa v vlado, da si okrepi organizacijo. — Možnost revolucije.

— Zagreb, 14. septembra. (Od našega posebnega poročevalca.)

Na včerajnji prvi velik shod, ki ga je Radić priredil po svojem povratku iz Rusije, so blokaški listi napovedovali nad 100 tisoč seljaškega hrvatskega naroda. Mesto 100.000 se je zbralo na prostoru pred vseučiliščno knjižnico in Hrvatskim Sokolom 30.000 ljudi, ki so prihitali po dvotedenski agitaciji iz bližnje zagrebske okolice, da vidijo svojega voditelja in da slišijo njegov novi evangelij. Organizacija velikega shoda je bila primerna in mestoma vzorna. Reditelji in poslanci HRSS so razvrščali svoje mase daleč zunaj mesta na velikih deželnih cestah, kamor so prispevale mestoma že poneči in kjer so bile povorke že razporejene približno ob devetih dopoldne. Na ta način se je pohod v mesto vršil v najlepšem redu in tudi impozantno. Spredaj žive, skoro nove hrvatske trobojnice, odzadaj godbe, tamburaški zbori, pevci in pevke ter četverstopno seljaške množice, ki so komaj čakale, da slišijo in vidijo svojega obzvanega voditelja. Največje povorka je prihajala s savskega mosta, druga iz Maksimirja, tretja iz Kuštovića, četrta iz »Zvezde« Vse povorko so prihajale na zbor s severne strani mimo Hrvatskega Sokola. Povorko so vodili poslanci HRSS, s številnimi posebnimi vlakmi dospele zborovalce in sprejemal na kolodvoru poslance dr. Pernara.

Na mestu zbora je upravljal rediteljsko službo član glavnega odbora HRSS Stepan Kranjčević. Mesto je bilo okrnjeno s hrvatskimi zastavami. Ne pa preveč. Tisočglave mase so valovale po zagrebskih ulicah prepevaje hrvatske domorodne pesmi, vzklikaje hrvatski republiki in Stepanu Radiću. Zenske povorko so stopale tako pobožno in pevato tako zaneseno, kakor da bi se podajale na božjo pot. Seljaki in seljakinje v pestrih narodnih nošah s karaktističnimi belimi hlačami in pisanimi jopiči. Pri povorkah je sodelovalo do deset godb, ki so neprestano svirale sokolsko koračnico, »Lepo našo domovino«, »Hej Slovanci« in druge koračnice. Skoro točno ob 11. je bil ves trg natančen od tisočglavih množic. V tem času se je pojavil na tribuni, zasenčeni od zastav poedinih društev, v cellem do 80 zastav, predsednik HRSS Stepan Radić, ki so ga množice burno aklamirale. Za shod je zavladalo tudi v beogradskih krogih izredno zanimanje ter je iz Beograda prispel v Zagreb poseben vlak z novinarji in politiki. Notranji minister je izdal posebno stroge odredbe za vzdrževanje javnega reda. Tekom zbora in popoldne ni prišlo nikjer do spopada. V bližini prostora ni bilo živga redarja, le na križiščih je stal no en osedlan konjenik, ki je vodil promet. Zbor je bil predvsem manifestacija. Tekom govora ni vladalo posebno navdušenje. Po nozdravnih govorih in po govorih Stjenana Radića so se redno odpevale narodne himne in koračnice.

RADIĆEVI GOVORI
niso učinkovali kakor običajno. Temu je predvsem kriva njihova zelo umerjena vsebina in mestoma se je videlo, da je Radić izbiral in tehtal besede, očitno pod vplivom vladinega ultimata in pa nevarnosti, v kateri se je nahajala njegova stranka prejšnji dan, ko je morala sprejeti ultimatum o vstopu v vlado. Sicer pa si je Radić privoščil dinastijo, kakor običajno, imenujoč jo med drugim »spletka«, republiko na pravico! S svojimi govori je izkušal ublažiti svoj vstop v vlado. Med drugim govorom pa se je opazilo, da je seljaški narod poslušal njegova izvajanja, sila razmetana in miselno povsem neenotna. Je pasivno in ni skoro niti enkrat aplaudiral predsednikovim izjavami. Politični učinek govorov je bil minimalen. Ljudstvo se ni užgalo in navduševalo, ves shod je pojmovalo kot pohod v praznično mesto in kot ljudsko manifestacijo hrvatske solidarnosti. Zanimivo je bilo gledati zastave.

Vsekakor je sedanja situacija i za Radićevo stranko i za Davidovičevu vlado sila značilna. Prva mora dozvedno odnehati, druga pa urgirati gotove politične pomirjljive, enolične in jasne tendence naše notranje politike. Davidovičeva vlada zadobiva na ta način konture. Če tudi prisilnega jasnejša hotenja: Davidovičeva vlada stavlja Radiću vprašanja, zahteve in ultimatum in to pomeni vspričo njene dosedanje državopolitične, absolutno nejasne in neopredeljene politike velik korak naprej!

ki so nosile slike Matere Božje in drugih svetnikov, pod slikami pa zlate natiske »Živio hrvatska republika in seljaška sloga«, »Živela republika« itd.

Kmalu po 11. uri je otvoril shod podpredsednik HRSS dr. Maček s sledečim nagovorom:
»Hrvatski seljaški bratje, dragi Hrvati! Najjačja sila na vsem svetu je ljudska misel, zlasti če je ta misel svobodna in pravična. Svobodni in pravični misli ne more škodovati niti puška, niti sablja, niti temnica, ker vemo, da je človek svobodno tudi v temnici. Hvala dragemu Bogu, da je navdihnil hrvatski narod z duhom svobode in pravične misli, kajti v tem duhu je sigurnost in pobjeda vseh naših teženj. V politični borbi lahko rabi narod duhovna sredstva in sredstva sile. Sredstva sile lahko zmagojajo, pa so tudi lahko premagana. dočim vedno zmagojajo sredstva svobodne, neustrahene in pravične misli. Bratje seljaki, vi vidite, da postaja naša hrvatska, republikanska in seljaška misel čedalje močnejša, dokler ne pobjedi na celi črti. Zato nadaljujmo, dragi seljaški bratje, svojo borbo z obema sredstvi do popolne pobjede.«

Nato je podal dr. Maček besede predsedniku HRSS.

STEPANU RADIĆU.

ki je burno pozdravljen začel svoj govor nastopno:
»Veličasten hrvatski zbor! Hvaljen Bog, živela republika! Hrvatski seljaški narod, bratje, delavci, gospodje meščani! Krasno je vreme in lepe glasove vam morem javiti. Enega iz velike daljine, drugega iz manjše daljine. Oboji nam prinašajo, kar najbolj potrebujemo: mir, svobodo in pravico. (Tako je!) Najbolj prosvitljen, svobodno in bogat narod na svetu, Angleži, so danes najbolj mirotvorni. Imajo delavsko vlado, ki nima v parlamentu in domači politiki večine, pač pa enodušnost v pogledu zunanjo politiko, kjer zagovarjajo enoglasno pacifistično in miroljubno politiko Evrope. — Predsednik velike Britanije, Macdonald, je pred nevi govoril v Ženevi skoro na las tako, kakor govorimo mi in v pismu že 20 let. Macdonald je dejal v Ženevi tudi besede, ki je naslovljena tudi na male narode. K sreči se te besede ne tičejo nas, marveč naših sosedov in deloma tudi bratov Srbov: Naj pazijo voditelji malih narodov, da ne povzročajo novih spopadov. V slučaju spopadov ne bodo pomagale pogodbe prav ničesar in bodo propadli. Vidite, to je tisto, kar vam govorim že 25 let. Velika, bogata, prosvitljena, svobodna Britanija je sklenila z Rusijo pogodbo poštenega prijateljstva. ki je bogata samo v prirodi, z Rusijo, ki je svobodna na svoj način, revolucionarno svobodna, z Rusijo, ki ima začrtano novo pot, ki je nihče ne more razumeti, ako je ni videl na lastne oči. Vidite, to je drugi dober glas. Najbogatejša in najmočnejša država, ki ima najstarejši in največičastveni parlament, se je dogovorila z ogromnim republikanskim savezom, ki utrinja nove poti in vidike vsemu svetu. S to zvezo se odpirajo nove poti dela, a kjer delajo, ne kradajo, ne odvzemajo, tam ustvarjajo. Vidite, to sta storila dva človeka, zato jima kličem: »Živite!« (Burni aplavzi!) Ta sporazum ne bi veljal veliko, da ni v Franciji padla militaristična vlada. Batajši in radikali so pisali, da so se v Franciji pojavili novi muzikanti, da pa je ostala stara muzika. Zmotili so se. V Franciji se ustanovila močna seljaška stranka v zvezi z delavsko stranko. Današnja vlada na Francoskem pa je poštena, recimo tako, kakor so naši Zajedničari. Ta vlada čuti, da Francoz noče vojne, zato ji kličem: »Živela! Živela!«. Vidite, trije veliki narodi, angleški, ruski, francoski so prišli skupaj, mali narodi pa so ostali bedasti, kakor so bili pred vojno. Istodobno s to veliko izpremembo se je hvala Bogu tudi med nami izvršila izprememba. Dobilii smo pošteno, ustavno in parlamentarno vlado mesto vlade lopovov — žalostno je, da se to mora reči — vlado nasilnežev (doli z njimi!).

»Veličasten hrvatski zbor! Hvaljen Bog, živela republika! Hrvatski seljaški narod, bratje, delavci, gospodje meščani! Krasno je vreme in lepe glasove vam morem javiti. Enega iz velike daljine, drugega iz manjše daljine. Oboji nam prinašajo, kar najbolj potrebujemo: mir, svobodo in pravico. (Tako je!) Najbolj prosvitljen, svobodno in bogat narod na svetu, Angleži, so danes najbolj mirotvorni. Imajo delavsko vlado, ki nima v parlamentu in domači politiki večine, pač pa enodušnost v pogledu zunanjo politiko, kjer zagovarjajo enoglasno pacifistično in miroljubno politiko Evrope. — Predsednik velike Britanije, Macdonald, je pred nevi govoril v Ženevi skoro na las tako, kakor govorimo mi in v pismu že 20 let. Macdonald je dejal v Ženevi tudi besede, ki je naslovljena tudi na male narode. K sreči se te besede ne tičejo nas, marveč naših sosedov in deloma tudi bratov Srbov: Naj pazijo voditelji malih narodov, da ne povzročajo novih spopadov. V slučaju spopadov ne bodo pomagale pogodbe prav ničesar in bodo propadli. Vidite, to je tisto, kar vam govorim že 25 let. Velika, bogata, prosvitljena, svobodna Britanija je sklenila z Rusijo pogodbo poštenega prijateljstva. ki je bogata samo v prirodi, z Rusijo, ki je svobodna na svoj način, revolucionarno svobodna, z Rusijo, ki ima začrtano novo pot, ki je nihče ne more razumeti, ako je ni videl na lastne oči. Vidite, to je drugi dober glas. Najbogatejša in najmočnejša država, ki ima najstarejši in največičastveni parlament, se je dogovorila z ogromnim republikanskim savezom, ki utrinja nove poti in vidike vsemu svetu. S to zvezo se odpirajo nove poti dela, a kjer delajo, ne kradajo, ne odvzemajo, tam ustvarjajo. Vidite, to sta storila dva človeka, zato jima kličem: »Živite!« (Burni aplavzi!) Ta sporazum ne bi veljal veliko, da ni v Franciji padla militaristična vlada. Batajši in radikali so pisali, da so se v Franciji pojavili novi muzikanti, da pa je ostala stara muzika. Zmotili so se. V Franciji se ustanovila močna seljaška stranka v zvezi z delavsko stranko. Današnja vlada na Francoskem pa je poštena, recimo tako, kakor so naši Zajedničari. Ta vlada čuti, da Francoz noče vojne, zato ji kličem: »Živela! Živela!«. Vidite, trije veliki narodi, angleški, ruski, francoski so prišli skupaj, mali narodi pa so ostali bedasti, kakor so bili pred vojno. Istodobno s to veliko izpremembo se je hvala Bogu tudi med nami izvršila izprememba. Dobilii smo pošteno, ustavno in parlamentarno vlado mesto vlade lopovov — žalostno je, da se to mora reči — vlado nasilnežev (doli z njimi!).

RADIĆ O VLADI L. DAVIDOVIĆA.
Vlada g. Davidovića ni seljaška, ni federalistična, ni naravno republikanska, ni naša v smislu našega programa, ali je naša v smislu evropske demokracije in evropske parlamentarne. Hrvatsko narodno zastopništvo je na včerajšnji seji sklenilo, da stopi v vlado in da ji da svojo pomoč zato, da se izvede tisti mali program, ki ga ima. Ta program je kratek, pošten. Bratje, mi smo tako srečni, da nam teh stvari ni treba tolažiti. Med vami so bili ljudje, ki so mislili, da je naš predsednik predober in da

bi se moralo nastopiti s šako in z motiko. Jaz se ne bojim ničesar, kakor tudi vi (1). Mi smo nedorastli. Mi smo danes narod v polnem smislu besede in ker smo narod zasledujemo svetovno politiko toliko, da ji razumemo poti. Dvigniti moramo svoj glas, kadar je potreba. Mi Hrvati smo videli že deset takih mirotvornih velikih kongresov. Sestali so se delegati, zastopniki, interparlamentarci (to je dolga beseda). Niso govorili bedasto, lepo cifrasto, potem so se dobro najedli in napili in ponoči na vse moč goče načine zabavali. Ko so se pa vrnilo domov, ni od vsega tega bilo ničesar. Drugo pa je, kadar ves narod, kakor naš hrvatski narod vstane in reče: Mi nočemo vojne, mi ne damo vojne, mi nočemo militaristične vlade. Čim opazimo, da gre sedanja vlada po poti prejšnje, je ne bomo držali niti pet minut. Mi vemo, da so naši sosedji še nori, da potrebujemo obrane, ali mi vemo tudi, da so Srbi junaki in da Hrvati niso — strahopetci. (Tako je!) Mi vemo, da smo pred leti ležali v rovih, vemo tudi, da moremo v obrambo naših skupnih meja postaviti 5 milijonsko orodje, ki ji nihče ne bo doraste! Zato smatramo, da je odvčev vsako rožljanje s sabljo. Mi smatramo za zločin, da se najde polvojniki, kakor se je neki dan dogodilo v Travniku, ki je stopil pred narod, mu postavil bajonete pod vrat, ukazujoč mu, naj kličje »Živio Radić, živela republika!« To ne bomo trpeli. Sablja spada v vojašnico in na vežbališče in jo bomo rabili, kadar nas bo zvala domovina, v notranjem zvljenju naj vlada plug, pero, knjiga in svobodna beseda. Kier se tu pojavja sablja, na stran z njo. (Doli!) Če ne bo poslušala, jo bomo zlomili. (Tako je!) Demokracija je dobra in minister postane lahko tudi general, ako je dober in pravičen človek, kakor danes. Ni črnorok, ni belorok, ne peča se s politikom, je hraber in se drži svojega poklica. Toda v zapadni Evropi je čudno, ako sedi v ministrstvu general, ki ni poslanec. Vidite, takih stvari je mnogo. V novo vlado so vstopili vsi, ki so za sporazum. Ta pa ni gulaš, ki se naroči za deset minut. Sporazum je mučna stvar. Ustvarja s z medsebojnim zaupanjem, ki pa ni mogoče, kjer se odvzema, kraje in preganja. Glejte, pod novo vlado se v mnogih kraji ni prav nič popravilo. To bomo očistili šele mi v seljaški državi. Storitii moramo, da lahko stopimo k Srbom, oni pa k nam, da lahko brez ciganskega posredovanja in cinarenja kot bratje govorimo med sabo. To bomo storili. Prvi odkar živi srbski narod, so si najboljši sinovi moško pogledali v oči. Kdor mrzi med Hrvati Srbe in kdor med Srbi Hrvate, ven z njim! Z mržnjo se ne dela sporazum. — Kdor se med Hrvati boji Srbom, kdor med Srbi Hrvatov, je strahopetec, ki ni zmožen sporazuma. Sporazum mora biti temeljito in pošteno delo! Dragi bratje! Vi vidite, da smo mi prvič v svojem glavnem mestu popolnoma svobodni. Na znotraj smo bili vedno svobodni, tudi tedaj, ko so nas preganjali orožniki in vojska. Mi ne poznamo strahu, ker se ogibamo neumnosti. Govoril sem — zapomnite si dobro — da si moramo sporazum s Srbi izvojevati. V svoje šake so dobili vse, nekoliko s srečo, nekoliko s prijateljstvom, nekoliko iz neumnosti, nekaj pa iz lopovščine naše gospode. Kdor drži v šaki, ta ne izpusti, osovito, ako je volj. Prej so bili na vladi volkovi tudi napram srbskemu narodu. Ta narod je sedaj še bolj vesel, nego mi in pozdravlja novo vlado, radi tega se ne bomo bojevali z nikomur, a najmanj s Hrvati (1). Mi mali narod pravimo, da je bila potrebna ruska revolucija. Hvala Bogu, da je ne potrebujemo. In vidite: s takim širokim pogledom in z našim stariim hrvatskim poštenjem, z novimi mesjaji, ki se širijo od Italije in z junaštvom, ki je največje, kadar sedi v glavi pamet in ne liter žganja, stojimo trdno in poslušamo nove glasove in jih razumevamo. Novo politiko, ki smo jo začeli med svetovno vojno, pa utrjujemo in spravljamo v sklad s politiko najboljših sinov srbskega naroda. O tem vam bom govoril v drugem govoru, ki bo nekoliko krajši. Sedaj pa moj pozdrav, ne vam, pač pa tistim, ki čuvajo doma blaigo, hrvatski, republikanski, seljaški pozdrav! Živio seljaški narod!« (Burni vzkliki in ploškanje. Godba intonira »Lepo našo domovino«.)

POZDRAV IZ POKRAJINE.
Za Radićem je pozdravil skupščino zagrebški župan inž. Heinzl. Pozdravil je seljake v imenu meščanstva ter pokazal na razobešene zastave. V svoj kratki govor je vpletel tudi sledeči stavek: »Naša stvar je popolnoma pravična in mora uspeti. Celo dragi Bog je z nami, glejte dal nam je vedno lepo vreme, da lahko lepo zborujemo.« Zanjim je govoril zastopnik iz Dalmacije, Mate Goreta, zastopnik Hercegovine in Bosne, Ivo Čeljan, zastopnik iz Medimurja, Franjo Pančec, podpredsednik HRSS Dragutin Kovačević, srbski poslanec Djoka Popović in predstavnik slovenskih republikancev, Albin Prepeluh. Prvi so le kratko pozdravljali shod, zadnji pa je pripovedoval o slovenskih republikancih, da se

strinjajo s HRSS in da se republikanski pokret razvija tudi (1) med Slovenci, odkoder prinaša shodu republikanske pozdrave. Nato je povzel besedo Stjepan Radić: DRUGI RADIĆEV GOVOR.

Bratje in sestree! Potrebno je, da še boljše veste, kateri so glavni in temeljni principii naše politike, našega dela. To je seljaška država. Kdaj je država seljaška? Tisti, ki so v seljaški stranki od začetka, vedo prav dobro. (Zvoni poldne.) Pomolimo! — (Nastane parminutna tišina.) Seljaška država je tista, kadar ima seljaški sabor, seljaško vlado in celokupno seljaško upravo. Ko pravimo, seljaški sabor razumemo sabor, kojega večino tvorijo seljaki od motlike in pluga. Mi imamo tak sabor. Sedaj pa boste slišali ostro besedo, ki si jo dobro zapomnite. Seljak je lahko osel kakor gospoda brez motike in pluga, samo je treba razločevati, da osel ne more priti na ministrsko stolec. Ako seljaški narod nima seljaškega sabora, nima demokracije. Demokracija je lahko meščanska, delavska ali pa seljaška, kakršne ni nikjer, dasi je Beograd bil kar je moral biti, ko je imel seljakepredstavnik v svoji skupščini, ko je radikalna stranka bila seljaška, malo komunistična in preveč revolucionarna in se bavila s tem, kar se v knjigah čita, a ne s tem, kar narod govori. Knjigo se čita, da se pamet bistri, a narod se posluša, da vodimo pametno politiko. Republika je resnica, monarhija spletka, republika je navredelo, monarhija nazadovanje, republika je bodočnost, monarhija je prošlost. Samo tedaj, ako nas silijo razmere, kakor pri nas, kjer je srbski narod (Dalje na drugi strani.)

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG.
Skurete I. II., 13 mm frc. meje bl. 855, zemeljni polovicarji I. II., III., 35/70, 70/70, 40/80, 30/80, 4 mm dolž. frc. meja 660, letve 3-4 m dolž, 3/5 cm frc. meja 595-605, tra. mj 3/3-6/8, 4-8 m dolž. frc. meja 410-420, hrastovi plohi, obrobjeni 2-4 m naprej, 30 cm prem. frc. meja 1165-1200, bukovii hlodi I. II., od 2 m naprej 30 cm prem. frc. naklad. postaja 240-255, drva suha bukova frc. nakladna postaja 4 vag. 28 den., 29 bl., 28 kaj. ogije la vilano frc. meja 123 den., 125 blago

ZITNI TRG.
Pšenica, domača, franko Ljublj. den. 370, pšenica, bačka, fr. bačka postaja bl. 355, pšenica hrvatska, Sisak postaja bl. 357, koruza zobata, fr. bačka postaja bl. 290, koruza zobata, fr. bačka postaja bl. 290.

Ostalo blago.
Moka pšenična, fr. Kula bl. 600, otrobi pšenični, fr. naklad postaja bl. 200, suha gobe, srednje, fr. Ljublj. den. 44-52, lane, no seme, fr. Ljubljana den. 670, jabolka, obrana, zimska, I rimf., freo naklad. posta. 140, jabolka, obrana, zimska, I v zabojih freo naklad postaja 200 konoplje mand. freo Ljubljana vrece 880 fizol ribičnih freo Ljubljana 625 fizol prepelihar 510, fizol mandolan freo Ljubljana 425, seno I. sladko prešano freo Ljubljana 75 vino belo, dolenj, hrv. štejer, po vzorcu na. klad postaja 710-800, jeklo po vzorcu freo vagon naklad postaja 27.

Efekti, 2% drž. rente za vojno 118-120, Celjska posojilnica 210, Ljubljanska kreditna 225-240, Merkantila 118-122, Prva hrvatska štet. 918, Slavenska 102-105, Trboveljska prem. 490, Združ. papir, 123-130, Stroji. tov. in liv. 150, 4 1/2 kom. zad. banke 93.

Zagrebska borza.

Dne 15. septembra. Sprejeta ob 13.
Devize: Curih 13.965-14.065, Praga 220.625-223.625, Pariz 397.50-4.025, Newyork 73.525-74.525, London 329.80-332.80, Dunaj 0.1039-0.1059.
Valute: dolar 72.50-73.50, lira 319.50-321.50.
Efekti: 7odst. invest. posoj. 1921 63-64, 2 in polodst. drž. renta za ratnu štetu 115-116, Ljubljanska kreditna 225-230, Centralna banka 29-33, Hrv. eskomptna banka 111-116, Kreditna b., Zgb. 120-122, Hipot. banka 59-60, Jugobanka 108-113, Prasteditna 915-17.50, Šečeran. Osijek 910-935, Isis d. d. 60-65, Nihag 87, Gutman 880-920, Slaveks 220-250, Slavonija 80-82, Strojne tov. 150, Trboveljska 500, INOZEMSKJE BORZE.

— Curih, 15. septembra. Današnja borza: Beograd 7.10, Praga 15.90, Newyork 5.30, London 23.70, Pariz 28.50, Milan 23.25, Berlin 1.2665, Dunaj 0.00075.
— Trst, 15. septembra. Današnja predborza: Beograd 30.65 do 30.80, London 101.85-101.95, Pariz 122.75-123.25, Newyork 22.775-22.853, Dunaj 0.0320-0.0330, Curih 429-433, Praga 68.25-68.75.

povečini monarhistični, se pazi, ko prihaja Pribečević z monarhijo in ko je delil batine z besedami: »To je od Petra, ko je zapiral z besedami: »To je od Petra. Tedaj je Tomljenović govoril: »To je radi Petra.« — Monarhija je pomenila za nas Geslerjev klobuk in propast. Mi bi bili sužnji in izrodli, ako bi bili močnejši o takt monarhiji. Mi pojdemo v vlado, ki ni republikanska, ker Davidović ne pravi: monarhija je tu, da se ji poklonimo, nego monarhija je samo čintil, s katerim je treba računati (J). Narod je prvi ustavni čintil. Mi vodimo politiko razuma. Vidite, bratje, ves ta sporazum zavisi od tega, ali bomo s to vlado vsaj nekoliko dosegli, da postane država seljaška. Ko se sporazumemo, dobimo v Zagreb državni sabor in našo državno vlado: to je naš cilj, to je naša pravica, od tega ne odstopamo. Mi se temu cilju približujemo. Prvi korak k temu je ta, da Srbi uvidijo, da je zaman edini spas seljaška država, če ne bo željo republike. Moderna demokratija vprašuje, kakšne so poti, ne pa želje. Za poti so potrebne stotine milijard, ker poti rabi ne samo seljak in obrtnik, marveč tudi gospodar, ko gre na komisije in orožnik. Drugo vprašanje so pošte. Mi Hrvati imamo v provinci 300 pošt, ki niso državne. Stara, vrazja vlada je hotela teh 300 pošt kratkoma zavrniti. Zavrniti 300 ognjišč, kjer se stekajo knjige, časopisi, prosveta, pomeni izkazati par tisoč oči. Seljaška država je veliko več kakor demokratija in evropski parlamentarizem. Moja pokojna mati, ki ni znala čitati in pisati, mi je dejala: »Čuješ, drago dete, iz te gospodske politike ne bo moke.« Ta gospoda stopa k miž kakor svinja, svinjsko se zabavlja, svinjski se obnaša, posebno ponoči živi svinjsko, svinjsko umira. Pribečević ne pozna strahu, sramu in dostojnosti, zanj velja samo veliki jaz. Seljaška država pomeni državo stare kulture: vero, domovino, očeta, mater, vojte itd. Zelo težko je najti dobrega čumarija, lažje logarja, ker lažje pride do šunke. Seljaška država je socialna, pravična, tu se vpoštevata delavec in gospodar, seljaška država ni revolucionarna, ako ni skrajna potreba. Mislim, da do tega ne bo prišlo. Čim se narod ponoloma organizira, ima pravico, da preseče zapreke, ki nastopajo na njegovi poti. Ko je Djoka Popović zahvalil naš podpori, s katero smo zrušili bivšo vlado, bi bil moral raje čestitati. Glejte sedaj, ko smo na pol organizirani, že smo zrušili s pomočjo takih Djokov eno zapreko in zavpili volkove, da iščejo mrcino. Mi smo edini narod, ki je čeval 700 let Jadransko morje. Ko zaletelo po Jadransko ruski brod, boste videli, kaj je delal Radić v Moskvi. Jaz sem dejal, da je Rusija naša in ni njeni. Ta naš Lepi Zagreb je nastal s plujom in molitvijo, zato je republikanski. To ni ciganski Zagreb. V njem bivajo tudi osli, ali ti so v radikalskem taboru. Prišel bo hrvatski sabor, ki bo rešil našo reformo in vse bomo tamkaj uredili. Sedaj, ko smo močnejši, bomo še močnejši in pametnejši. Pozdravite doma narod in posvetite, kako gre vse, ne pa žurite (!), nego kakor po vodi (!). Mi vsi vidimo in moremo vse, kar je zdravo in pametno. Živio seljaški narod!

S tem je končal Stjepan Radić svoje dopoldanske govore in se začele množice

Prvi splošni vtisi v Beogradu.
Hrvatski državni sabor. — Lorkovićeve groznje. — Hrvatske zastave z republikanskimi napisi.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Splošen vtis beogradskih novinarjev in politikov, ki so bili v Zagrebu, je ta, da je bil zbor Radićevih stranke, kakor navadno, zbor demagoške frazeologije, ki opaja kmečke mase. Vsi objektivni opazovalci so bili pozorni zlasti na demagoško inscenacijo zbora in dalje na Radićevu molitev, ko je začelo zvoniti polдне. Jasno se je videlo, da Radić na tme zboru osobito naglašava hrvatski državni sabor, kar je skrajni cilj njegovega političnega programa. Vsi prisotni beogradski politiki so posebno konstatali, da Radić drugore ne zahteva kakor ustanovitve suverene državnega sabora v Zagrebu. To se je posebno spoznalo iz Radićevoga govora, ki ga je imel na popoldanskem banketu in v katerem je poudarjal: »Imeli bomo od sedaj naprej hrvatski državni dom v Zagrebu, v federativni Jugoslaviji, ki šele postane prava Jugoslavija.«

V enakem smislu glede državnega sabora so govorili tudi ostali govorniki, mestni župan Heinzl, dr. Lorković, voditelj hrvatske zajednice, ki je v svoj napitnici šel tako daleč, da je začel odkrito groziti Beogradu, Omenil je, da bodo Hrvatje, če ne pride do mhrnega sporazuma, sami rešili to vprašanje. Beogradski politiki ne goje nikalnih iluzij glede dalekosežnega pomena Radićevoga govora. Radić noče odstopiti od svoje vodilne ideje o državni neodvisnosti Hrvatske.

Vsi veliki beogradski listi »Politika« in »Vreme« priobčujajo zelo izcrpna poročila o shodu v Zagrebu. Navajajo okolnosti, ki so značilne za presojo razpoloženja med hrvatskimi ljudskimi masami. Te mase so povsod vsklikale: »Živela republika!«. Listi danes ugotavljajo, da so te mase ostentativno nastopale proti zakonu. Pred dnevi je notranji minister privolil, da se smejo pri raznih prireditvah nositi narodne zastave, vendar te zastave ne smejo imeti nikalnih napisov, ki bi žaljili sedanjemu monarhistično državno ureditev. Vsi posetniki zagrebškega shoda soglasno konstatalo, da je bilo opaziti na množestvilnih hrvatskih zastavah, napisu, ki kršijo zakonito odredbo notranjega ministra, ker so ti napisli bili napierjeni proti monarhiji. Vsi udeleženci iz Beo-

gradu bivajoči ministri so izražali ravno tako svoje zadovoljstvo nad Radićevim govorom.

Popoldanski banket in napitnice

Zagreb, 15. sept. (Izv.) Po velikem zborovanju na Mažuraničevem trgu so se ljudske mase razpršile na vse strani. Večina kmetijska ljudstva je odšla v javne lokale ter tam nadalje prepevala domoljubne, mroljubne in republikanske pesmi. Ob 14. je bil v veliki lahalnici na seljašcu prirejen svečan banket, ki so sega udeležili Stjepan Radić, člani glavnega odbora HRSS, načelnik zagrebške občine, člani Hrvatske zajednice, povabljeni in nekateri gostje iz Beograda. Navzočih je bilo več demokratskih politikov in značilno je tudi, da je prireditvam HRSS prisostvoval radikálni poslanec Mita Dimitrijević.

V dvoranah so prepevali med sviranjem godbe hrvatske domoljubne in mroljubne pesmi. Ob 14. je vstopil v dvorano Stjepan Radić, burno pozdravljen. Hrvatske deklice so ga začele obklopiti s cvetjem in godba mu je zaigrala »Ljuba naša domovina«. Ob strani Radića so stopali štiri hanaovci s puškami na rami in z znaki »Hanao« za klobukom. Prvi trenutek so se navzoči vznemirili, ker so videli oboženo stražo. Ko pa je Radić zasedel svoj predsedniški sedež, se je straža umaknila iz dvorane k vratom.

Med banketom so izrekli Stjepan Radić in drugi politiki več običajnih napitnic. Radić je v svojih napitnicah poveljeval slavo Hrvatske in hrvatskega naroda. V napitnicah je analiziral narodno himno ter je vsak stih posebej primerno komentiral. Rekel je med drugim:

V naši himni je stih: »Teci Sava, Dravica«. Vprašam: »Kam teče Sava, kam Drava?« Drava v Madžarsko, in mi smo nekod preko Drave šli v Budimpešto. Klj je bila silna, a je nam mnogo zla storila. Sedaj je ona mrtva, toda Hrvatska živi. Sava teče v Beograd. Mi gremo sedaj v Beograd, da slabe ojačimo, potrebne podpomo, malo-dušne navdušimo in zločincem uničimo.«

V svojih govorih je dalje Stjepan Radić naplaval hrvatski ženi, hrvatski majki, ki je pravi anđel in prava gospodinja. Končno je napil federativni Jugoslaviji.

Načelnik mestne občine Heinzi je pozval hrvatsko narodno zastopstvo na obrambo Hrvatske in mesta Zagreba ter priporočil poslancem, da se pri proračunu za Hrvatsko in za Zagreb zavzamejo in da ne določijo »bosanskega grba«. (Bosanski grb je znak omalovaževanja kakega spreloma.)

Banket je končal z raznimi drugimi napitnicami ob 18. zvečer. Ponoči je bilo v Zagrebu popolnoma mirno.

V političnih krogih so bili posebno pozorni na prisotnost radikalnega poslanca Mite Dimitrijevića, ki je hotel na lastne oči spoznati razpoloženje mas napram Radiću in vladi Ljube Davidovića. O poteku zborovanja so informiral člani radikalnega kluba v Beogradu.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) V vladinih in političnih krogih je večeraj vladalo napeto zanimanje za veliki zbor HRSS v Zagrebu. Kljub temu, da je bila v soboto iz Zagreba javljena vest o sklepu HRSS za vstop v vlado, so bili vladini krogi zelo pesimistični in so dopoldne izražali bojazen, da Stjepan Radić lahko pokvari vse vladine načrte in poslabša sobotni sklep HRSS. V ministrskem predsedstvu so prejeli prva poročila o mirnem zborovanju v Zagrebu okoli polдне. Ministrski predsednik Ljuba Davidović je po prvem poročilu, da je bil Radićev govor umerjen in neagresiven, izjavil novinarjem: »Vse je dobro! Prejel sem iz Zagreba poročilo, da je bil Radićev govor poln dobre volje za iskren sporazum!«

Politični krogi so različno komentirali nepričakovani preokret v taktiki HRSS napram vladi. Nekateri naglašajo, da je bil Stjepan Radić direktno stavljen pred dilemo: »Ali v vlado ali v zapor?« V tem smislu je bila tudi intervencija dr. Korošca pri Radiću, ki ga je končno prepovnil, da je privolil v vladni načrt, da HRSS aktivno sodeluje pri vladnih poslih in prevzame parlamentarno soodgovornost.

Beograd, 15. septembra. (Izv.) Dopoldne je vladala povsod nervoznost in napeto zanimanje za rezultate radićevske skupščine in za Radićev govor. Uredništva listov in predsedstvo vlade so bila direktno bombardirana z vprašanji, kak je položaj v Zagrebu in kaj je prinesla zagrebška skupščina. Uredništva nekaterih listov so javila prve vesti o vzornem redu, ki vlada ves čas v mestu in na zborovanju, da je zborovanje poteklo popolnoma mirno brez vsakih večjih demonstracij in da je Radićev govor napravljen na vse vodilne kroge najugodnejši vtis. Posamni v

Beogradu bivajoči ministri so izražali ravno tako svoje zadovoljstvo nad Radićevim govorom.

Zvečer so posebne izdaje listov javile rezultate skupščine in vsebino Radićevoga govora. Množica se je kar trgala za te izdaje. Splošno pozornost je tudi vzbudilo med prebivalstvom poročilo o manifestacijah, prirejenih srbijanskim zastopnikom, in dejstvo, da je zbor odločno zahteval sporazum med Srbi in Hrvati.

Prihodnje dni prispe v Beograd posebna delegacija poslancev HRSS, ki prično pogajanja z vodilnimi faktorji glede vstopa radićevcev v vlado. V vladinih krogih zatrjujejo, da se bo mirnim potom dosegel sporazum in da zahtevajo radićevci 3 do 5 ministrskih sedežev. Prevzeti nameravajo ministristvo za šume in rude, ministristvo za narodno zdravje, ministristvo za socialno politiko ter ministristvo za brzojavo.

Poslanca dr. Vladimir Maček in Iv. Predavec prispepa v dveh dneih iz Zagreba, da vodita razgovore rekonstrukcije vlade.

Kino Ideal
predvaja od pondeljka 15. do večerj 17. t. m. dramo
TALFUN
Grozota indijskega oceana v štirih dejanjih. V glavni vlogi znani Hans Mierendorf in Assunta Avalun. Krasi naravni posnetki, in mij ladij z morskimi valovi. Presenečenje za presenečenjem. 5915

Politične vesti.

Tudi mi konstatiramo: 1. da ljubljanski marijanski kongres ni imel z verskim čutom in moralnim prepovedom slovenskega ljudstva prav nič opraviti, ker je cerkvena gospoda zbornala množice kmetijskih trpinov samo zato, da bi manifestirala za clerikalno politiko. — Kristus v svojem skromnem in vzornem življenju po krščanskih načelih ni nikoli zahteval, naj mu poljubljajo roko, kakor je storil visoki cerkveni dostojanstvenik v Ljubljani, Vera ni istovetna s pasjo pokorščino in petolizništvom ubogega ljudstva, ki mu ponujajo eminence namesto prave duhovne hrane in moralne opore roko in rob svilenega plašča, naj ga poljubljajo kakor ubogi Lazar bogatljive noge. 2. Da je vsihek nesramnosti zahtevati od naprednega lista, naj podpira tako nemoralno in v strogem pomenu besede naravnost protiversko komedijo ter priobčuje program ali prošnjo za izobeženje zastav. Kdaj je »Slovenec« priobčil kak program šolske ali druge napredne prireditve? Kdaj je uporabljal svoje somišljenike, naj razobešijo zastave, če je šlo za narodno stvar? Nam se zdi, da pride velik val vskega gibanja čez Evropo. Ali ta val odnese najprej tiste farizeje, ki so oskrbnili Kristusovo svetlično pravega verskega čuta in moralnega življenja po njegovih zapovedih.

Dr. Korošec v Ljubljani. V soboto zvečer je odpotoval prosvetni minister dr. Korošec iz Beograda v Zagreb in Ljubljano. Večeraj je posevil ljubljansko univerzo, kjer so se mu morali pokloniti vsi aktivni vseučiliški profesorji.

Odhod vojvode Stepanovića. V soboto zvečer je vojvoda Stepanović odpotoval v Čačak.

Proces proti Alojziju Jeraniću.

Ogromen naval občinstva.

Danes se je pričel s tako veliko netopostjo pričakovani proces proti Alojziju Jeraniću, obtoženemu umora, izvršenega na Fanki Petkovšek. Ze ob zgodnjih dopoldanskih urah pred pričetkom razprave so se zbrale pred justično palačo goste skupine ljudi, ki so želeli poslušati potek razprave. Predsedstvo deželnega sodišča je razdalo vse razpoložljive vstopnice že v soboto in je marsikdo moral žalostno oditi izpred sodišča, kamor je bila postavljena močna policijska straža. Občinstvo pa je tudi po otviritvi naravnost drlo v dvorano, da bi zasedlo sedeže in tako komodno moglo slediti razpravi.

Porotni senat je sestavljen tako-le: predsednik višji sodni svetnik dr. Modic, votanta sodni svetnik Janša in okrajni sodnik Kralj. Obtožnico zastopa prvi državni pravnik Domencilo, zagovornik je dr. Viljem Krejčić.

CITANJE OBTOŽNICE.

Po končanih formalnostih se je pričelo citanje zelo obširne obtožnice: **Obtožnica.** Alojzij Jeraniću, rojen 26. oktobra 1904 v Ljubljani in tja pristojen, rimsko katoliške vere, samskega stanu, trgovski praktikant v Ljubljani, Karlovska cesta 8, že kaznovan, se obtožuje, da je dne 31. marca 1924 v Ljubljani Frančiško Petkovškovo v namenu jao usmrtiti z revolverjem, ustrelil skozi levo nadlaket in skozi prsa in ji prestrelil obe pljuči tam, kjer stoplja na leve glavne žile in je kroglja izstopila na levi strani prsi, vsled česar je na notranji izkrvavitvi v nekaj minutah umrla. S tem je zakrivil hudodelstvo umora po §§ 134—135, točka 4 k. z. in naj se kaznuje po §§ 186, 52 II. odstavka k. z.

RAZLOGI.

Obdolženec Alojzij Jeraniću se je seznanil s pokojno Frančiško Petkovškovo v zadnji tretjini meseca februarja l. 1924 v kinu »Matica«, kjer je bila pokojnica blaginjakarica. Ko se je dne 6. marca t. l. otvorilo kino »Tivoli«, je pokojnica nastopila službo blaginjakarke tam. Osumljenec je ponovno spremljal po večernih predstavah domov na Vodovodno cesto in jo je večkrat hodil čakati tudi po dnevi v bližino njenega doma. Ob neki priliki sta šla tudi skupaj v gledališče in je takrat najel avtomobil ter jo odpeljal zvečer domov. Pokojnica je imela osumljenca čimda. lje bolj rada in je odklanjala druge mladenice, ki so se ji dobriicali.

Pri načinu svoje službe in ker je bilo lepo dekle, vladna in ljubezniva ter mile, ga značaja, je imela namreč obilo častilcev, vendar pa ni pokojnica nikdar omislila, da bi ji kdo pretill ali da bi jo kdo sovrašill, da si je bila zaupljiva in je vse svoje skrivnosti saupala svoji prijateljici Frančiški Jerobovi.

Z obdolžencom sta si pogostoje tudi dopisovala pisma ljubezenskega značaja in je njun vzajemni odnosja tekoma marca napredoval. Prišlo je do poljubovanja in komcem meseca sta se začela tikati. V ostalem pa ni bilo snakov, ki bi kazali na ljubo, sumnost enega ali drugega.

Tako je usodnega večera, dne 31. marca, ko je še imel omenjeno s pokojnico, da jo pride po predstavi čakati pred kinom, imel preje ob tričetrti na osem zvečer se stanek do devete ure z drugim dekletom in je isto spremljal do njenega doma. To dekletu mu je bilo s pismom dne 28. marca očitalo, da ima Petkovškovo, a Jeraniću ji je še sedaj zagotavljal, da ni res in da ima samo ajo rad. Nato je še obdolženec čakal takoj pred kinom še Petkovškovo.

Istotako je usodnega večera prišla pokojno tudi čakati njena prijateljica Frančiška Jerobova in eta res obe odšli skupaj iz kina ob pol 22. uri Ta večer je bila Petkovškova še bolj vesela, kakor po navadi. Naslednjega dne je imela namreč god in se je veselila, da ji bo obdolženec kaj podaril. Tudi je isti večer dobila plačo 8600 kron in je še prijateljici omenila, da mora denar dobro spraviti v ročno torbico, da ji ga kdo ne ukrade.

Ko sta naredili na poti iz kina kakih 10 korakov proti mestu, je izza drevesa pristopil k njima obdolženec, nakar so šli vsi skupno proti pošti, Jeraniću v sredi. Med potjo je obdolženec Petkovškovo molče opazoval. Pred glavno pošto se je Jerobova ločila, dočim sta obdolženec in Petkovškova se podala peš po Dunajski cesti v smeri ven iz mesta proti pokojnišinem domu.

Šla sta tesno drug ob drugem in je med pogovorom v bližini Kačičeve gostilne, že blizu Vodovodne ceste, Petkovškova smeje omenila: »Kaj, kaj, ali res danes!« Z Dunajske ceste sta krenila na levo na Vodovodno cesto in šla mimo električnih svetilk. Tu stoji na desni strani ceste in sicer prva pri razpotju ob Dunajski cesti, druga dobrih 105 korakov od prve, nekoliko bliže mesta računano itd.

174 korakov dalje od četrte svetilke se odcepil od Vodovodne ceste na levo pot, ki vodi v državno jamo za gramoz. Kakih dvestaj korakov severno od mesta, kjer se ta pot loči od Vodovodne ceste, sta se obdolženec in Petkovškova ustavila. Dospela sta bila do tistega mesta, v katerega višini so našli na poboku drugo jutro Petkovškovo umorjeno. Tu ju je pričla Anton Dečman, ki je prihajal iz mesta domov, ob 23. uri 15 minut, dobro videl. Petkovškovo je že od prej poznal, v njenem spremljevalcu pa pri konfrontaciji obdolženca Jeranića nedvomno ugotovil. Osumljenec ni govoril na glas, pač pa se je glasno smejala Petkovškova. Dečman je silil njen smeh še do 168 korakov severneje ob cesti stoječe Suhodolčeve hiše. Kratko potem, bilo je takoj po en četrti na 24 uro in kvečjemu 6 do 8 minut po času, ko je bilo smejanje Petkovškove silišati, so ljudje v okolici silišali nekje pri mestu dogodka strel in nato obupen ženski krič. Kratkot nato so iz barake, ki je oddaljena 5 korakov od mesta trupla, videli na poboku jame ležeče telo, kakor se je našlo naslednjega jutra. To je bilo truplo Frančiške Petkovškove. Mrlje je bil oropan vsega denarja, ki ga je imela pokojnica prejšnji večer se v torbici Ta dejanski stan je izkazan po številnih pričah, posebno po pokojnični prijateljici Jerobovi, Antonu Dečmanu, Ivanu Ofentavškemu, ugotovitvah komisije, mestnem ogledu in deloma po osumljenčevem priznanju.

Za obdolženčevu krivdo sicer ne obstaja neposreden dokaz toda okolnosti stučaja in sam nemogoči obdolženčev zagovor ga obremenjujejo v tej meri, da postojoi utemeljen sum, da je Petkovškovo moral edino le obdolženec umoriti.

Za njegovo krivdo govori predvsem obdolženčev značaj na splošno in njegovi odnošaji napram dekletom, posebno napram pokojnici. Obdolženec, ki je sicer se lo inteligenten mladenič, je bil še kot 16 letni dečko s sodbo tukašnjega porotnega sodišča dne 15. XII. 1920 obojen na eno leto težje ječe radi hudodelstva tatvine. Ze takrat je dve uri dejanje tajll in se udal šele pod težo nepobitnih dokazov, ko je videl, da je prišel na dan njegov sicer svilo zamisljen namen, zvrniti krivdo na neznane tujce.

S to izkušnjo in nadaljnjimi, v družbi z zaporniki pridobljenimi izkušnjami je obdolženec postal previden, molčeč, samo,

svoji zakrknjen, cinčnen in brezobziren. Prijatelji in tovariši ga silikajo kot obdolženega cloveka, samoljubnega in samozavestnega, ki je v stanju izvršiti, kar hoče. Imel je več deklet ob istem času in se je ob priliki izrazil, da se ne more idealno zaljubiti, ker so ga ženske izdušile. Vse to govori pri se ne 20 letnemu mladeniču za pokvarjenost in zmožnost, da brezsrčno izvrši tudi tako hudodelstvo kot je predmetno. Njegovemu samoljubju je prijalo, mešati dekleta in je za vsako ceno bil pripravljen zadovoljiti se samoljubje. Obnašal se je napram dekletom cinčno: »Čak hudi, ti bom še pokazal«, je dejal ob priliki, ko je pisal neko ljubavno pismo. Tudi napram pokojnici ga ni vezalo nobeno pravo čustvo. Drugi, mnogokrat celo naprošeni ljudje so v noči spremljali dekletu do nje, nega doma. Obdolženec pa jo je puščil 5 minut prej v temi samo hoditi domov. To je bila svoje vrste ljubezen z gotovimi cilji. Pri aretaciji in konfrontaciji z mrtvo se je obnašal previdno in brezsrčno kot bi bila to neznanca.

Za obdolženčevu krivdo našelja govori po pričah dokazani potek usodnega večera. Da je ravno obdolženec bil tisti, ki ga je videl Anton Dečman kratko pred streom, je z ozirom na to, kar priznava obdolženec, nesporno.

Toda Dečmanova trditve glede mesta in časa v zvezi z ugotovitvami na mrtvi in lega telesa ter njenih preletov čakajujo tudi, da ni mogel biti storilec nihče drugi kot obdolženec. Roparski umor ali sploh po tretji osebll izključuje že dejstvo, da na umorjenki ni bilo nobenih znakov nasilstva ali borbe; da, celo koščke čokolade, ki ji ga je podaril obdolženec malo prej. Tudi je še po 11. uri Franc Prosen silšal vesel smeh pokojnice pri jami. Pokojnica bi prav gotovo z nikomur ne bila šla niti za korak po pešpoti po poboku doili v jamo, razun z obdolžencom, ki va je imela edinega rada. Da pa je morala narediti pristojljivo onih par korakov na mesto, kjer je bila ustreljena, kaže pomankaje vsakega nasilstva na obleki, še bolj pa dejstvo, da je še do zadnjega trenutka niti no jedla čokolado. Da se pa po strelu ni niti za korak premaknila, marveč takoj padla, dokazuje pod njo najdena čokolada. Pokojnica se je pač že tudi jeznemu obdolženecu kar naprej najajivo smejala, ne jemajoč pretenj resno.

Obdolženec sicer trdovratno tajll svojo navzočnost v neposredni bližini mesta in skuša preložiti čas ločitve za 20 minut nazaj; ravnotako skuša tudi prenesti mesto ločitve na točko, ca 250 korakov bliže proti Ljubljani, da tako dokaze svoj alibi, in da, kakor trdi, pojasni, zakaj je mogel pot domu že 5 minut čez pol 12. uro, v pol uri kot normalnem času za pot domov. Glede mesta, na katerem je kramljaj s pokojnico, trdi, da ni šel dalje kot do ograje pri Transformatorju in sicer, da je stal tam pri brzoljavnem drugu, na katerem je tretja električna svetilka od Dunajske ceste sem. Trdi, da sta se s pokojnico razšla ca 5 minut pred 11. uro pri Ljubljani bližnjem vogalu Transformatorja in da je na razcestju pri Dunajski cesti nasvojnuri ugotovil, da manjša še štiri minute do 11. Nato pa da je odšel z navadnim korakom po Dunajski cesti domov in da je, ko se je nahajal v sredini med mitnico in gostilno Kačičevu, silšal strel.

Neglede na to, da je obdolženčev zagovor, v kolikor trdi, da je stal s Petkovškovo za Transformatorjem ne pa pri jami za gramoz, zanesljivo ovržen po izpovedbi priče Antona Dečmana, je obdolženčeva obrazložba glede časa in mesta ločitve ter mesta in časa silšanega strela nevzdržljiva, ker se ne strinja z ugotovitvenimi razdaljami. Obdolženec trdi, da ga je Petkovškova spremljala do Ljubljani bližnjega vogala pri Transformatorju. Iz razdalj pa se da ugotoviti, da je za prehojo od mesta ločitve do mesta silšanega strela potrebno manj časa, kakor za prehojo od mesta ločitve pa do mesta umora. Iz tega sledi, da bi moral biti na Petkovškovo oddan strel že mnogo pred mestom, kjer je bila najdena mrtva.

Temu nasprotuje dejstvo, da pokojnica ni naredila od mesta oddanega strela nobenega koraka naprej, saj je imela pod seboj kos čokolade, ki ga je do strela mirno jedla. Tudi ni mogla storiti korakov po strmem poboku v jamo, še manj se tja prevrtili, ker so jo našli drugo jutro še z nepovaljeno obleko. Pa tudi prebivalci Ofentavškove koče v jami so silšali strel tam, kjer je bila najdena mrtva. Bežala pokojnica ni pred nikomur, saj bi bili silšali ljudje v hišlet v jami, kake kluce na pomoč, kajti Ciglaričeva ni spala. Na nagli roparski napad in umor po tretji roki ne kaže nobena sled, pač pa položaj mrliča na strmem poboku, dalje okolnost, da je bila Petkovškova ustreljena iz neposredne bližine, lega glavnik, klobuka in končno ono malo pokojničnih stopinj (pet), na poboku ki vodi v smeri od mesta, kjer je ležalo truplo, kažejo, da se je morilec moral muditi s svojo žrtvijo relativno precej časa v neposredni bližini mesta umora, predno je oddal strel. To sklepanje podpira izpoved priče Francu Prosenca, ki je še kratko pred strelom silšal pri jami veselo smejanje. Klobuk pokojnice je namreč ležal nad 20 korakov preč v jami. Pokojnica je morala torej sama pristojljivo stopiti po poboku doili, ker na pokojnici ni bilo niti madežev, ki bi jih sicer morala dobiti na blatnem vialnem poboku, niti zmehkane obleke. Pri tem položaju si ni mogoče okolnosti, kako je prišla pokojnica od mesta ločitve do mesta umora, idoč v smeri proti domu, se tam še razgovarjala z domnevnim drugim storilcem in prišla ponoči globoko na poboke ter tam celo korakala — drugče razlagati kakor tako, da bi bila mrtva od mesta ločitve proti jami na vso moč hitela. Le tako bi namreč bilo mogoče, da bi obdolženec pri navadni hoji zamogel silšati strel na mestu, od katerega je od mesta ločitve razdalja manjša kakor pa ona razdalja, ki jo je morala prehoditi pokojnica od mesta ločitve do mesta umora.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1924.

Več reda in točnosti.

V primeri z drugimi državami je pri nas socialna politika do skrajnosti zanemarjena in pomanjkljiva. Vzrok temu ni toliko država kot taka, ki kaže dobro voljo, da po možnosti reši to najvažnejše vprašanje, kolikor dotični faktorji, ki jim je poverjena naloga, da vodijo oddelke za socialno skrb, urade za zavarovanje delavcev in druge slične institucije. V uradnih samih, v njihovem birokratizmu je tisto zlo, ki ovira vsako plodonosno delo. Ti uradi so glede številna uslužbencev in počasnega, površnega in vseskozi birokratičnega urađovanja večinoma pravi unikumi. V javnosti se je že razpravljalo o tujakšnjem okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. Ne oziiraje se na dcnso, ne na levo, moramo ugotoviti, da ta urad še daleč ne predstavlja tega, kar bi moral kot ustanova, čije namen je skrbeti za delavce in privatne uslužbenca. Delodajalci so prisiljeni plačevati od vsakega delojemalca solidne mesečne prispevke za to, da bi urad nudil delavcem v slučaju potrebe brezplačno zdravniško pomoč, podporo za slučaj bolezni in nekako pokojnino na stara leta. Denar se steka v blagajno po vrvi, ali iz nje kaplja po niti. Urad sam ima namreč toliko režijskih, upravnih in administrativnih stroškov, da porabi precejšen del vplačane zavarovalnine. Tu je prvo zlo, ki bi ga bilo treba v interesu delavcev in delodajalcev odstraniti. Urad, ki ima socialni namen, ne sme biti vzor birokratizma. To mora biti aparat, ki funkcijonira naglo in precizno, s čim manjšimi upravnimi izdatki in čim večjim uspehom za dotične, ki so na njegovo delovanje navezani. V našem uradu se pa dogaja, da mora delavec ali delavka po več ur čakati, predno izvoli prejbiti birokratizem rešiti dotično zadevo, da hodí zavarovanec od Poncija do Pilata, predno dobi zakonito priznano podporo, ali pa da pošlje bolega delavca k zdravniku, ki sploh ni specializet za njegovo bolezen. Tako se je pripetilo te dni neki slrót, da so ji s kleščami prevec temeljito pregledali željnsti in da je morala več dni izostati od službe, dasti bi tega ne bilo, če bi jo urad poslal k zobozdravniku, ne pa k specialistu za otroške bolezni. Tudi drugi slučaj kažejo, da bi bila v uradu za zavarovanje delavcev umestna remediura. Princip socialnega zavarovanja nas v danem slučaju ne zanima toliko, kolikor samo urađovanje, ki doseže večinoma baš nasprotni cilj. Mesto da gre delavcem vsestransko na roko, da jim nudi to, kar imajo po zakonu pravico zahtevati, jih večkrat šikanira in pošilja zdaj k enemu, zdaj k drugemu uradniku ter jim po nepotrebnem krađe čas. To velja zlasti za ročne delavce, za služkinje, kuharice itd., ki si same ne znajo pomagati, da bi prišle preko birokratizma do svoje pravice. Te se okrožnega urada naravnost boje, ker dobro vedo, da bo treba prositi, hoditi, čakati in izgubljati čas. Reveža sicer povsod zastavljajo, ali baš v socialni instituciji bi to pravilo ne smelo veljati. Kakor priznamo, da je urad za zavarovanje potreben, tako ne moremo odobravati načina in metod, po katerih z malimi izjemami posluje. Prepričani smo, da bi se dalo z dobro voljo in pravi smislom za delavske interese marsikaj zboljšati. Zato apeliramo na medrodajne kroge, naj se zavzamejo za to stvar, da ne bo neprestanih pritožb. *

ster saobračaja udeležencem Zbora pravnikov na en četrt znižano vožnjo.

Udeleženci Zbora kupijo na odhodni postaji polovično karto in izjavijo, da potuje v Zagreb na kongres pravnikov. Te polovične karte v Zagrebu ne odajajo, temveč obrbže za povratek. Vrneto se namreč z isto karto iz Zagreba domov, pri tem se morajo izkazati z legitimacijo. Prekinjenje vožnje ni dopustno. Znižanje vozne cene velja od 16. do 24. septembra t. l. — Upokožitev učiteljev. V ministstvu prosvete so začeli po Koroščevih direktivah temeljito čistiti. Zdal so na vrstí vsi oni učitelji, ki imajo dovolj službenih let za polno pokojnino, ki so oženjeni z učiteljicami in ki so bili namučeni samo provizorično. Vsi ti učitelji bodo v kratkem upokojeni. Upokožitev utemeljuje dr. Korošec s tem, da bo uknjenih v mnogih mestih več prosvetnih oddelkov in da ostane mnogo mlajših učiteljev brez službe. — Slovenec in Sokolstvo. »Slovenec« pravi, da bodo v Sloveniji kmalu razpadla sokolska društva, ki jih nadomestijo separatistične organizacije po vzorcu hrvatskega Sokola. Zato to pa ni treba nobenega razpada. »Slovenec« bi se tonejše izrazil, če bi rekel, naj naši Sokoli odrinejo z razvitimi raporti v orlovski tabor. Od Sokola do Orla je pa še daleč in te daljave tudi klerikalna skrivna želja ne zmanjša. — Reaktiviranje učiteljev. Povodom poseta delegacije UJU pri ministrskem predsedniku Davidoviču je bilo sklenjeno, da bodo v najkrajšem času reaktivirani vsi oni učitelji, ki so bili upokojeni leta 1923. Reaktiviranje se izvrši sporazumno z UJU. — Srečke Rdečega križa. Danes 15. septembra se je izvršilo v Beogradu 87. srečkanje Rdečega križa. — Protest UJU. Po poročilu iz Beograda je sekcija UJU Ljubljana predložila po Osrednjem odboru protest na ministru prosvete glede upokožitve učiteljev, ki vrše svojo službo več kakor 35 let. Vložjen je tudi odločen protest proti upokoženju višjega šolskega nadzornika g. Engelberta Gangla. — Slovenecv poklon Slomskarju. Redkokraj zapiše »Slovenec« kako resnico, a v svoji nedeljki številki je vendar eno izblebetal, ko je zapisal: »Politično naši stranki slabo učiteljstvo dobro služi.« — Ker pa služi klerikalni stranki le učiteljstvo, ki je organizirano pri Slomškovi zvezi, je jasno, da je samo to učiteljstvo proglasil »Slovenec« za slabo. — Korošec želi. Upokojeni so: profesor državne gimnazije v Ljubljani Franjo Židar, profesor državnega moškega učiteljišča v Ljubljani Anton Dekleva, nadučitelj v St. Andreju v Leskovcu Vinko Stoklas, nadučitelj v Begunjah Valentin Zavr, nadučitelj v Planini Franjo Rauter in učiteljica v Novem mestu Glazela Eki. — Natečaj za načelnika. Uprava državnih monopolov razpisuje natečaj za načelnika oddelka prodaje. Kandidat mora biti absolviran jurist s 12 letno državno službo. Dokumente s prošnjo je treba poslati najkasneje do 15. septembra upravi državnih monopolov. — Natečaj za inženjerja. Čačanski okraj potrebuje okrajnega inženjerja. Plača znaša za tekoče leto 42.600 Din. Kandidati naj vložijo prošnje do 19. septembra. Aleksinska občina potrebuje stavbnega inženjerja. Prošnje je vlagati do 1. novembra. — Razpisan je natečaj za 3 strojne inženjerje in sicer po 1 v tobačnih tovarnah v Nišu, Sarajevu in Ljubljani. Kandidati morajo biti jugoslovenski državljani. — Iz državne službe. Premišljena je in Leskovca pri Krškem v Kranj poštna uradnica Otilija Leskovar. — RDEČI KRIŽ za poplavlence. Rdeči križ je naročil svojemu podoboru v Kranju, naj izplača iz blagajne 5000 dinarjev kmetov vaši Zmluce in Sorica, ki jih je zadela pred mesecem elementarna nesreča. — Vladoi komisar dr. Lud. Periš je v občinskih zadevah odpoval v Beograd, kjer ostane približno teden dni. — V našo državljanstvo sta sprejeta ruska emigranta Nikola Serebrjakov in Vladimir Vavilov. — O ranjki gospe Aní Derčevi nam došli dopis naglašja, da je bila jako narodna in blaga dama. Kot rojena Ljubljanka je bila v vseh tujakšnjih krogih dobro znana in spoštovana. Njen ranjki, pred 17 leti umrlí soprog dr. Josip Derč je bil po vsej Ljubljani in v okolici priljubljen in nađ vse spreten zdravnik. On je bil v tisti politično hudih letih (1870—1880) odločno naroden in se je v družbi sovrstnikov dr. Zarnika, dr. Vošnjaka in drugih bojeval proti močni nemški, od vlade podpirani stranki. Sin je tudi Ljubljani in daleč na okrog dobro smani primarji otroške bolezni g. dr. Bogdan Derč. Njemu in vsem sorodnikom isražamo naše sožalje! — POROČIL se je 14. t. m. v Mostarju v Hercegovini kr. poročnik Vilhalď Premrov pl. Premierstein z gosposi dčino Vero Vrhunc, hčerko višjega sodnega svetnika g. Vrhunca v Mostarju. Vse najboljše! — UGOTOVITEV mestnega fizikata. Z ozirom na razširjene vesti, da je v Ljubljani kbruhnila skarlatična epidemija, ugotovila mestni fizikat, da sta bila v pretečnem tednu javljena samo dva slučajta skarlatice, oha otroka ene družine in kol prepelana v Ljubljansko bolnico. Razven teh dveh sta iz

prejšnjih šestih tednov v bolnici samo je dva rekonsalescenta. — V nedeljo 14. septembra t. l. sta se poročila v Kamniku orožniški kapetan I. kl. Vitko Modic in gospodična Klavdija Mi. lohnova, hčerka, višjega finančnega svetnika v Ljubljani. — OBSERVATORIJ pod Triglavom. Danes 13. septembra ob 15.30, ravno, ko je posečila gospa Marija Kesslerjeva, tašča naga pesnika O. Zupančiča, observatorij in je tako imela priliko tudi opazovati, so zaznamovali z velikanskimi znaki seizmometri tukajšnjega observatorija izredno močan potres v daljavi kakih 4000 km. Ker je registrator nekaj minut zasotal med znamenovanjem, je mogče, da to pot oddaljenost po naši kalkulaciji ni točna. Sodeč po prvih znakih, leži ognjišče potresa v smeri Taškeno-Kašgar (Turkestan), znana živahna potresna kraja. To močno vznemirjenje zemlje, povzročeno iz zadnjega potresa, je tembolj zanimivo, ker pomeni pričetek živahne seizmiške periode, da se tu in tam obdoloče pripravljene seizmiške napetosti sproži in nove pospešjo. Zato smemo pričakovati v doglednem času gostejše potrese, ne pojave po znanih seizmiških nemirnih krajih. Ni dvoma, da so zaznamovali ta velepotes seizmometri vsega sveta, zategadelj imenujemo tak potres: pojav »svetovni potres«. — Prof. dr. A. Belar. — SMRTNA KOSA. V soboto je umrl v Ljubljani tovarnar in posesnik g. Andrej Bouc on. Pokojnik je bil ne glede na vlogsko starost do svoje smrti izredno delaven in skrben gospodar. Njegova tovarna in posesstvo je bilo v vseh oziirih vzorno. Pogreb bo danes ob pol 7. Bodi mu obranjen blag spomin! Žalujemo naše kseno sožalje! — Čigavo je kolo? 21. VI. je bilo v Kranju zapleneno najbrže ukradeno Kinto kolo št. 646.186, črno ploščano, koleca s zelenim pasom, balanca navzdol zakriviljena, prosti tek. Ogleda se pri okrajnem sodišču v Kranju. — Iz Celja. — Sokolski DAN v CELJU. V nedeljo popoldne se je v Celju vršila dobro uspeša javna telovadba Sokolskega društva v Celju. Ob tej priliki je prispeja v Celje deputacija zagrebske Sokolske župe, katara je prinesla kot nagrado zmagovalkam in zmagovalcem pri tekmi na zagrebskem zletu dve lepi nagradi in sicer darilo mesta Sarajeva, katara so dobili člani, veliko mangan ter darilo mesta Beograd, dragoceno pierotsko preprogo, katara so dobile članice. Deputacija je ob 1/3. pričakovala na celjskem kolodvoru celjsko Sokolsko društvo z vsemi oddelki in praporom. Spreved se je vršil skozi mesto z godbo na telovadišče pri osnovni šoli, kjer je bila slavnost. na razdelitev daril ter javna telovadba. Izredno lep nedeljki dan je mnogo pripomogel k lepo uspelem sokolskem prazniku v Celju. — Himen. Sodnik g. Jakob Božič v Celju se je poročil s gđ. Milko Novakovo, profesorico klavirja. Čestitamoi! — Protestni shod invalidov proti zavlačevanju invalidskega zakona se vrši v nedeljo 14. tm. v Celju pri »Belem volcu ob 9. dopoldne. — Policijska kronika. Tedensko poročilo ob 3.—9. sept. Aretacij je bilo izvršenih v Celju 28. 6 radi prestopka tatvine, 3 radi nevarne grožnje, 4 radi vlačugarstva odnosno berachenja, 1 radi prekoračenja državne meje brez dovoljenja, 1 radi lahke telesne poškodbje, 1 radi prilastitve najdenih predmetov, 1 radi potepuštva in javnih predmetov, 1 radi potepuštva in javnega pohujšanja, 11 radi ekscesov v plačnosti. Prijav je bilo vložnih 44. 1 radi goljufije, 1 radi lahke telesne poškodbje, 4 radi tatvine, 1 radi suma tatvine, 1 radi nezgode. — Iz Maribora. — POROTA. V soboto je sedel na obtožni klopi komaj 15letni delavec Deneš Balek iz Krízevcev v Prekmurju. Obtoženec je kljub svoji mladosti popolnoma izprizen, poleg tega delamržen in velik slepar. Dne 4. maja t. j. je na cestí med Krízevcí in Pe-kovci dohitel 75let. starča Kardoša, kateremu se je ponudil za spremljevalca. Ne-nadoma pa ga je zagrabil za vrat, vrigel ob tla in mu nasiloma odvzel listino z 2000 D. Balek se je pri razpravi zagovarjal, da je Karđušu, ki je bil pijan, listino na lepem izmaknil. Porotniki pa njegovemu zagovoru niso verjeli in je bil Balek obsoben na tri leta težke lače. — Vaška idilia. Za tem se je obravnaval zopet slučaj občajnega vaškega pretepa, ki se je vršil na Belo nedeljo po žeganju pri Sv. Trojici v Slov. goricah. Fantje so se stopili med seboj in posledica je bila, da je na boljšcu obležal ves krvav Janez Nekrep iz Sv. Benedikta pri Slov. goricah. Kasneje je tudi poškod. ham podlegel. Uboja je bil obtožen Josip Kukovec, ki je Nekrepa z nožem obdelaval. Obtoženec se je zagovarjal s popolno pijačnosta. Porotniki so potrdili vprašanje glede krivde uboja, nakar je bil Kukovec obsoben na dve leti lače — Trešil se je zagovarjal pred porotniki Otmar Lorger, sin premožnega pekoveškega molstra iz Maribora. Fant, ki je zelo lahkomiselne narave, se je že v zgodnji mladostj vdal tatvini, bil je že trikrat kredkajznan vendar ga to ni pobilj. šalo. Po vojni je pričel kvasiti kar na del. belo, poleg tega pa je tudi thotopil. Tako je ukradel na postaji v Ljupci iz železniškega voza 2000 Din vredno svtnlo, dalje na kolodvoru v Teznu dve goveji stegni v vrednosti 1035 Din. Dober plen je napravil v Spilju, kjer je ukradel v družbi z dosejad neznanimi tovaršji 49 kg usnja za rokavice in 23 kg čevrov — usnja, v vrednosti 25.000 dinarjev. Izvršil je še več tatvin, tako v Avstriji kakor v Jugoslaviji kadar so mu postala tu tla prevročja, je pobegnul v Avstrijo in obratno. Bil je obsoben na tri leta težke lače, poostrene s postom, vsakih 14 dni. Po prestani kazni bo še krožen avstriljskim oblastim.

Iz Celja.

Iz Celja. — Sokolski DAN v CELJU. V nedeljo popoldne se je v Celju vršila dobro uspeša javna telovadba Sokolskega društva v Celju. Ob tej priliki je prispeja v Celje deputacija zagrebske Sokolske župe, katara je prinesla kot nagrado zmagovalkam in zmagovalcem pri tekmi na zagrebskem zletu dve lepi nagradi in sicer darilo mesta Sarajeva, katara so dobili člani, veliko mangan ter darilo mesta Beograd, dragoceno pierotsko preprogo, katara so dobile članice. Deputacija je ob 1/3. pričakovala na celjskem kolodvoru celjsko Sokolsko društvo z vsemi oddelki in praporom. Spreved se je vršil skozi mesto z godbo na telovadišče pri osnovni šoli, kjer je bila slavnost. na razdelitev daril ter javna telovadba. Izredno lep nedeljki dan je mnogo pripomogel k lepo uspelem sokolskem prazniku v Celju. — Himen. Sodnik g. Jakob Božič v Celju se je poročil s gđ. Milko Novakovo, profesorico klavirja. Čestitamoi! — Protestni shod invalidov proti zavlačevanju invalidskega zakona se vrši v nedeljo 14. tm. v Celju pri »Belem volcu ob 9. dopoldne. — Policijska kronika. Tedensko poročilo ob 3.—9. sept. Aretacij je bilo izvršenih v Celju 28. 6 radi prestopka tatvine, 3 radi nevarne grožnje, 4 radi vlačugarstva odnosno berachenja, 1 radi prekoračenja državne meje brez dovoljenja, 1 radi lahke telesne poškodbje, 1 radi prilastitve najdenih predmetov, 1 radi potepuštva in javnih predmetov, 1 radi potepuštva in javnega pohujšanja, 11 radi ekscesov v plačnosti. Prijav je bilo vložnih 44. 1 radi goljufije, 1 radi lahke telesne poškodbje, 4 radi tatvine, 1 radi suma tatvine, 1 radi nezgode. — Iz Maribora. — POROTA. V soboto je sedel na obtožni klopi komaj 15letni delavec Deneš Balek iz Krízevcev v Prekmurju. Obtoženec je kljub svoji mladosti popolnoma izprizen, poleg tega delamržen in velik slepar. Dne 4. maja t. j. je na cestí med Krízevcí in Pe-kovci dohitel 75let. starča Kardoša, kateremu se je ponudil za spremljevalca. Ne-nadoma pa ga je zagrabil za vrat, vrigel ob tla in mu nasiloma odvzel listino z 2000 D. Balek se je pri razpravi zagovarjal, da je Karđušu, ki je bil pijan, listino na lepem izmaknil. Porotniki pa njegovemu zagovoru niso verjeli in je bil Balek obsoben na tri leta težke lače. — Vaška idilia. Za tem se je obravnaval zopet slučaj občajnega vaškega pretepa, ki se je vršil na Belo nedeljo po žeganju pri Sv. Trojici v Slov. goricah. Fantje so se stopili med seboj in posledica je bila, da je na boljšcu obležal ves krvav Janez Nekrep iz Sv. Benedikta pri Slov. goricah. Kasneje je tudi poškod. ham podlegel. Uboja je bil obtožen Josip Kukovec, ki je Nekrepa z nožem obdelaval. Obtoženec se je zagovarjal s popolno pijačnosta. Porotniki so potrdili vprašanje glede krivde uboja, nakar je bil Kukovec obsoben na dve leti lače — Trešil se je zagovarjal pred porotniki Otmar Lorger, sin premožnega pekoveškega molstra iz Maribora. Fant, ki je zelo lahkomiselne narave, se je že v zgodnji mladostj vdal tatvini, bil je že trikrat kredkajznan vendar ga to ni pobilj. šalo. Po vojni je pričel kvasiti kar na del. belo, poleg tega pa je tudi thotopil. Tako je ukradel na postaji v Ljupci iz železniškega voza 2000 Din vredno svtnlo, dalje na kolodvoru v Teznu dve goveji stegni v vrednosti 1035 Din. Dober plen je napravil v Spilju, kjer je ukradel v družbi z dosejad neznanimi tovaršji 49 kg usnja za rokavice in 23 kg čevrov — usnja, v vrednosti 25.000 dinarjev. Izvršil je še več tatvin, tako v Avstriji kakor v Jugoslaviji kadar so mu postala tu tla prevročja, je pobegnul v Avstrijo in obratno. Bil je obsoben na tri leta težke lače, poostrene s postom, vsakih 14 dni. Po prestani kazni bo še krožen avstriljskim oblastim.

Iz Maribora.

Iz Maribora. — POROTA. V soboto je sedel na obtožni klopi komaj 15letni delavec Deneš Balek iz Krízevcev v Prekmurju. Obtoženec je kljub svoji mladosti popolnoma izprizen, poleg tega delamržen in velik slepar. Dne 4. maja t. j. je na cestí med Krízevcí in Pe-kovci dohitel 75let. starča Kardoša, kateremu se je ponudil za spremljevalca. Ne-nadoma pa ga je zagrabil za vrat, vrigel ob tla in mu nasiloma odvzel listino z 2000 D. Balek se je pri razpravi zagovarjal, da je Karđušu, ki je bil pijan, listino na lepem izmaknil. Porotniki pa njegovemu zagovoru niso verjeli in je bil Balek obsoben na tri leta težke lače. — Vaška idilia. Za tem se je obravnaval zopet slučaj občajnega vaškega pretepa, ki se je vršil na Belo nedeljo po žeganju pri Sv. Trojici v Slov. goricah. Fantje so se stopili med seboj in posledica je bila, da je na boljšcu obležal ves krvav Janez Nekrep iz Sv. Benedikta pri Slov. goricah. Kasneje je tudi poškod. ham podlegel. Uboja je bil obtožen Josip Kukovec, ki je Nekrepa z nožem obdelaval. Obtoženec se je zagovarjal s popolno pijačnosta. Porotniki so potrdili vprašanje glede krivde uboja, nakar je bil Kukovec obsoben na dve leti lače — Trešil se je zagovarjal pred porotniki Otmar Lorger, sin premožnega pekoveškega molstra iz Maribora. Fant, ki je zelo lahkomiselne narave, se je že v zgodnji mladostj vdal tatvini, bil je že trikrat kredkajznan vendar ga to ni pobilj. šalo. Po vojni je pričel kvasiti kar na del. belo, poleg tega pa je tudi thotopil. Tako je ukradel na postaji v Ljupci iz železniškega voza 2000 Din vredno svtnlo, dalje na kolodvoru v Teznu dve goveji stegni v vrednosti 1035 Din. Dober plen je napravil v Spilju, kjer je ukradel v družbi z dosejad neznanimi tovaršji 49 kg usnja za rokavice in 23 kg čevrov — usnja, v vrednosti 25.000 dinarjev. Izvršil je še več tatvin, tako v Avstriji kakor v Jugoslaviji kadar so mu postala tu tla prevročja, je pobegnul v Avstrijo in obratno. Bil je obsoben na tri leta težke lače, poostrene s postom, vsakih 14 dni. Po prestani kazni bo še krožen avstriljskim oblastim.

Sport.

LAHKOATLETSKA TEKMOVANJA ZA PRVENSTVO SLOVENIJE.

TEKMOVANJA V SOBOTO: V predteku na 60 m so se plasirale za semifinale Šantel Duša, Gregorin, Prevec, Tratar, Zorc (vse Primorje) in Bernik (Ilir.). V predteku moški 100 m so se za semifinale plasirali: Perpar, Slamič, Koch, Valtrič (vsi Prim.), Ljublič (Lask) in Zupančič (Zadr.). Met krogla, dame: 1. Bernik (Ilir.) 7.45 (nov jugosl. rek.), 2) Krisch (Ilir.) 7.14, 3) Oren (Prim.) 6.52. Skok v višino z zaletom: 1) Vidmajer (Il.) 1.65, 2) Borštinar (Il.) oba sta postavila nov sl. rekord; prvo mesto je zasedel Vidmajer po šrebu, 3) Štrekelj (Ilir.) 1.55. V semifinalu na 100 m so se plasirali za finale Perpar, Slamič, Koch, Valtrič (vsi Prim.) in Zupančič (J.). Skok v daljavo z zaletom: 1) Šantel Duša 4.57, 2) Prevec Silva 4.57, (po šrebu je pripadlo prvo mesto Šantlovi) 3) Šantel Voja 4.20 (vse tri Prim.) Met kladiva: Dasiravno se je v tej disciplini pri nas prvikrat tekmovalo, je doseženi rezultat naravnost izvrsten in je n. pr. Zupan vrgei kladivo dalje nego Gaspar pri zadnjem tekmoivanju za prv. Jugoslavije. Rezultati so bili: 1) Zupan (Ilir.) 30.36, 2) Vodišek (Il.) 20.73, 3) Borštinar (Il.) 20.00. Za finale 60 metrov dame so se plasirale: Šantel Duša, Bernik, Zorc. Met diska dame: 1) Krisch (Il.) 23.67 (nov slov. rekord), 2) Prevec Silva (Pr.) 20.42, 3) Tratar (Pr.) 18.46. V predtekih na 200 m so se plasirali za semifinale: Perpar, Slamič, Koch, Valtrič (vsi Prim.), Ljublič (Lask) in Zupančič (Zadr.). Finale 60 m dame: 1) Šantel Duša 8.2 (Pr.), 2) Bernik (Ilir.), 3) Prevec (Pr.), Hoja 3000 m: 1) Slamič Hinko 16:22 2) Škrajnar, 3) Bašin (vsi trije Pr.) Skok v višino dame: 1. Šantel D. 1.35 (nov jugosl. rek.), 2) Prevec (Pr.) 1.25, 3) Blondek (Ilir.) 1.19. Met krogle: 1) Derganc (Ilir.) 11.12, 2) Oražem (Il.) 10.88, 3) Vukmanovič (Lask). V predtekih 100 m dame so se plasirale za semifinale: Ravnihar, Šantel D., Prevec (vse Pr.), Oman in Bernik (obe Ilir.). V semifinalu na 200 m so se plasirali za finale: Perpar, Slamič, Valtrič (vsi Prim.). Met kopja dame: 1) Prevec (Pr.) 26.43 (nov jug. rek.), 2) Krisch 21.86 (Ilir.), 3) Ahčin (Pr.) 21.37. Trosekoi: 1) Perpar (Pr.) 11.16, 2) Vidmajer (Il.) 11.08, 3) Pevalek (Il.) 10.83. V semifinalu na 100 metrov dame so se plasirale za finale: Šantel D. 13.6, Prevec in Bernik (Il.). V predtekih na 400 m so se plasirali za semifinale: Perpar, Koch, Bizjak, Valtrič (vsi Prim.), Jamnik (J.), Umek in Hartman (Lask). 100 m finale dame: 1) Šantel D. 13.8, 2) Prevec, 3) Bernik (Il.). Tek na 1500: To je bila, poleg metanja kladiva najzanimivejša točka dneva. Tekmovalcev je bilo 10. Zmagal je v hudi konkurenci Kristan (Jadr.) v 4:41,3 pred Deržajem (Il.), 3) Vidic (Pr.). Štafeta 4x60 m dame: zmagala je štafeta Primorja pred Ilirjo I. in II. Štafeta se je v nedeljo ponovila. — TEKMOVANJA V NEDELJO. Štafeta 4x60 m dame: Primorje I. 33.4, (nov jugosl. rekord), Ilirja I., Primorje II. Semifinale 400 m: V dveh predtekih so se plasirali za finale Koch, Perpar, Valtrič in Bizjak (vsi Primorje). V predtekih 200 m dame so se plasirale za finale: Šantel D., Ravnihar, Prevec (vse Pr.) in Oman (Ilir.). 100 m finale: 1) Valtrič 10.9 (neveljaven rekord, ker ni bilo točno stopano), 2) Perpar, 3) Slamič. Met diska: 1) Oražem (Ilir.) 31.82 (nov slov. rekord, stari 30.93, ki ga je držal Modic Jadran), 2) Sever (J.) 31.04, 3) Zabjek (Il.) 30.77. Skok v daljavo z zaletom: 1) Perpar (Pr.) 5.93, 2) Jančičaj 5.64, 3) Vidmajer (Il.) 5.61. Finale 200 m dame: 1) Šantel Duša (Pr.) 23.8 (nov jug. rekord), 2) Prevec Silva, 3) Ravnihar Mica (obe Pr.). Finale 200 m: 1) Valtrič 24.3, 2) Perpar, 3) Slamič (vsi Pr.) Skok v višino ob palici: 1) Štrekelj 2.80, 2) Derganc 2.80 (oba Ilirja — odločeno po šrebu), 3) Kermavner (Jadr.) 400 m finale: Koch, Bizjak, Valtrič (vsi Prim.). Tek na 5000 m: 1) Držaj (Ilir.) 17.22, 2) Kristan (J.), 3) Kumar (Pr.). Deržaj je postavil nov slov. rekord. Met kopja: 1) Orehek (Ilir.) 44.39, (nov slov. rekord), 2) Vukmanovič (Lask) 40.49, 3) Jančigaj (P.) 36.60. Štafeta 60x87.50x100x200 dame: 1) Primorje I. 60.5, 2) Ilirja I., 3) Ilirja II. Tek 800 m: 1) Kregelj (Jadr.) 2:10 (nov slov. rekord), 2) Vidmajer (Ilir.), 3) Perseche (Il.). Štafeta 4x100 m: 1) Primorje 47, 2) Lask, 3) Ilirja.

ZAGREBSKI PODSAVEZ : LJUBLJANSKI PODSAVEZ 2 : 2. V NASTAVKU 1 : 0. V nedeljo se je v Zagrebu vršila po-kalna med Ljubljansko in zagrebsko podsavezno reprezentanco tekma za kraljevo darilo. Naša reprezentanca se je topot podalja v Zagreb v glavnem v postavi, ki od-govarja sedanjim silam in se je koj uve-ljavila. Starih, velikih porazov je menda konec. Moštvo se je borilo z izredno boje-vitostjo ter z uspehom, ki bi bil kmalu od-nesel Zagrebanom finalno tekmo v Beo-gradu. Do polovice drugega polčasa je vo-dila Ljubljana s 2:0. Le popuščanju bekov, naračajočemu pogumu Zagrebanov ter absolutno slabemu sodniku se imamo sa-hvaliti, da so nam strgali iz rok sigurno in povsem zaslužen zmagi. Najprvo so zabili en gol in v zadnji minuti izjednačili s go-lom, ki so ga potisnili s roko v vrata. Nato se je tekma nastavila dvakrat po 15 minut, v kateri so Zagrebanii sabili povsem ne-dvoumen gol in offside in s tem prišli v finale za kraljevo darilo v Beogradu. Ljub-ljansko moštvo je popolnoma iznenadilo. Najbolj se je uveljavil napad s mladimi silami na spjokah in s centerforom Birso, ki je delil na levo in desno naravnost ide-alne predloške. Popolnoma odpovedalo je nemogoče desno krilo in pa nezadostni half in Ptujca. Dobro pa so se držali beki v prvem polčasu, žal da so nato popustili. Za-greb je igral zelo slabo. Napadalna vrsta v

prvem polčasu brez vsake kombinacije. Za-strelja je nebroj šans. V drugem polčasu je vstopil Mantier v napad, s čimer se je izpremenila slika. Zadnjih 20 min. so bili Zagrebanii v premoči, sicer je Ljubljana obvladala polje. Največ je k slajnemu us-pehu Ljubljane pripomogel vratar Mihel-čič, ki je igral svojo najboljšo tekmo. Nekí zagrebski sportniki govorijo o tem, da se Mihelčič postavi v državno reprezentanco proti Češkoslovaški. Občinstva je bilo do 3000. Gole so za Ljubljano zabili Pevalek s krila in Doberlet iz zveze v soloakeljah direktno v gol. Za Zagreb je scortal Per-ska. Sodnik jnž. Veljkovič absolutno neza-dosten. Proti Ljubljani je sodil kar 3 enajstmetrovke, dve zastreljeni, ena ubra-njena. — DOMAČE NOGOMETNE TEKME. — Subotica, 15. septembra. V prvenstveni nogometni tekmi za kraljev pokal je splitski Hajduk porazil športni klub Su-botico v razmerju 5:0. — INOZEMSKA NOGOMETNE TEKME. — Dunaj, 15. septembra. (Izv.) Na Hohe Warte je bila ob navzočnosti 60.000 gledalcev nogometna tekma med reprezen-tancama Avstrijo in Madžarsko. Zmagali so Avstrijci z 2:1, polčas 1:1. Sodnik je bil zagrebec Fabris. — Dunaj, 15. sept. Rezultati prijateljskih tekem: Sportklub :Hakoah 2:1, Hertha : Vienna 4:1, Rapid : Wacker 4:3, WAC : Rudolfshteg 1:1. — Praga, 14. sept. Sparta : dunajski Amateure 2:0. Dunajsko moštvo ni bilo v najboljši izmeri. — Brno, 14. sept. Dunajski Slovan : Brnški športni klub 3:3. — Krakovo, 14. sept. Reprezentanca tekma Dunaj : Krakovo 0:0. Neodločena. — Iz Amerike. V Newyoriku je 3. avgu. sta umrla na posledica težke operacije Slovenka Roza Videmšek v starosti 43 let. V Ameriki je bivala nad 15 let. — V Clevelandu se je smrtjo ponesrečel rojak James Vidrič, rodóm iz Bistrice pri Vipavi. Pokojni je zapustil ženo in tri otroke. Rodbilni Jelovšek je umrl 4 mesece star sinček. — Alojzij Valkovič je v Clevelandu padel s tovornega avtomobila in je zadobil tako teš-ke pokodbje, da je na njih posledica umr. — V Sheboyganu je umrl v bolnici sv. NL kolaja rojak Fran Kovačič, star 45 let, rodóm iz vasi Dehenc, občina Mirna. Zapustil je ženo in pet otrok. Na farmi blizu Breesy Hills je umrla 51 letna Julija Miklavc. Za-pustila je moža in osem otrok. — V kraju Henryreta je umrl Fran Močnik, edini sinček družine Močnik. V kraju West Park je po dolgi in mučni bolezni umrla rojakinja Marija Race. — V kraju Warren sta se poročila Frančiška Jug in Jernej Baresič. — V Salt Lake City je umrl v starosti 40 let Janez Prešeren. V kraju Gargy je preminul rojak Janez Kastelic, rodóm iz Brezice na Štajerskem. — V kraju La Salle je umrla Vincencija Komp. — V kraju Lardener je v bolnici na raku umrl rojak Jakob Brtončelj, doma iz Sele na Gorenjskem. Dne 17. julija je preminul 63 letni Josip Sušteršič, doma iz Prešerja pri Ljubljani. V Ameriki je bil 35 let. Zapustil je ženo, šest hčerk in dva sinova. — V kraju Wankegan je 19. julija za pljučnico umrl Karl Kavčič v sta. rosti 16 let. — Srebrno poroko sta praznovala v kraju Willard v krogu svoje številne družine zakonca Petkovšek. — V Brooklynu je umrla Jostpina Potočnik.

Kino Tivoli. 15., 16., 17. septembra Žena in bajazzo Španska romantična zgodba v 6 dejanjih. — V glavni vlogi Geraldina Ferrar. — Ljubezni kapetana do lepe ciganke. — Ženska muhavost. — Kako se krote ženske.

Društvene vesti. — MESTNA ORJUNA Št. Jakob-Krakovc. Trnovo ima v torek dne 16. t. m. ob 8. zvečer pri Lozarju, Rožna ulca 15, sestanek vseh svojih članov in članic s sledočim dnevnim redom: Poročilo o kongresu v Novem Sadu (poroča brat Verbič) in glede razvijanja prapora v Zagorju. Zglase naše tudi vsi oni člani in članice, ki še nimajo izkaznice, da jih prejmejo. Točno in vsi! — URADNE URE Uduženja vojnih invalidov v Ljubljani so v ponedeljek, sredo in petek dopoldne od 9. do 11. in popoldne od 15. do 17. ure, v torek, četrtek in soboto od 9. do 14. ure. — O db or. — VOJNI INVALIDI, VDOVE IN SI-ROTE iz Ljubljane in okolice! Vaša dolžnost je, da se udeležite velikega invalidskega zborovanja, ki se vrši v nedeljo dne 21. septembra t. l. ob 8. v restavraciji pri Mraku na Rmški cesti. Ob tej priliki bomo zadnjič z odločno besedo zahtevali čim-prejšnjo uzakonitev invalidskega zakona, da bode enkrat konec našega bednega življenja. — O db or. — VETERINARIJI JUVU se opozarjajo na sestanek dne 17. t. m. ob 18^h v mariborski restavraciji glavnega kolodvora, kjer predava tov. Voble: o odkritju povzročitelja šlnavke in o novih vidkih zatiranja te bolezni. — Rešimo sokolski Tabor!

Skupščina Društva narodov.

Čuden govor grofa Apponyja.

Zeneva, 10. sept.

Veliko zanimanje je zbudilo govor grofa Apponyja, zastopnika Madžarske, ki je dolga leta igra važno politično vlogo v evropski politiki. Najne-prijetnejši vtis je napravil oni del njegovega govora, ki napada mirovne pogodbe radi tega, ker so razorožile pre-maganče, predvsem Madžarsko.

Najprvo je izrazil zahvalo svoje dežele Društvu narodov za finančni dvig Madžarske, pri katerem je pod njegovim pokroviteljstvom sodelovalo več narodov, predvsem Velika Britanija in Italija. Zato tudi izraža posebno tema dvema deželama prisrčno zahvalo svojega naroda in svoje vlade.

Nato je govoril o vprašanju, ki leži madžarskemu narodu posebno na srcu, namreč o vprašanju narodnostnih manjšin. Kot grški delegat g. Politis je mnenja, da je to po svoji naravi vprašanje javnega notranjega prava dežele, v kateri prebivajo manjšine, ki stojijo po pogodbi pod zaščito Društva narodov. Metode, ki so se dosedaj uporabljale pri uređitvah teh trnjevitih vprašanj, pa mu niso povsem všeči. Gre namreč za to, vedeti, v katerih mejah in s katerimi sredstvi, pa tudi s katerimi organi more in mora Društvo narodov intervenirati. Način postopka pri intervencijskih zahtevah v korist narodnim manjšinam je od Društva narodov do-ložen in tako gre samo za to, ali so se izpolnjevali pogodbe, ki so mednarodno zasigurala manjšinsko pravo. Nobena sosedna država nima pravice intervenirati na podlagi posebnih simpatij, ki jih goji za eno ali drugo svojo narodno manjšino, ki prebiva onstran njegovih mej. Pravica intervencije, pravica, javiti Društvu narodov pre-stopke pogodbe, ki ščitijo narodne manjšine, izhaja in sloni samo na aktu Društva in iz tega sledi, da vsa vprašanja te vrste vedno in izključno arbitražna.

Grof Apponyj v tej zadevi ne odobrava metod, katerih se je dosedaj po-služevalo D. n., izvzemi enega ali dveh slučajev. Po njegovem mnenju bi treba najti novo metodo, ki bi med drugim obstojala v tem, da bi se vsaka tožba, tičoč na manjšinskega vprašanja, iz-ročila od sveta D. n. stalnemu medna-rodnemu razsodišču, kot se je to že zgodilo v tako zelo delikatnem vpraša-nju nemških kolonov na Poljskem.

Manjšinsko vprašanje je ravno za Madžarsko silne važnosti, kajti med desetimi milijoni prebivalcev, ki jih je izgubila po trianonski mirovni pogodbi, je 3.300.000 Madžarov (!!) Apponyj šte-je menda po predvojnem madžarskem ljudskem štetju) in med njimi je mnogo aktivnih zastopnikov stoletne madžarske kulture.

Nato je govoril o razorožitvenem vprašanju in dejal:

»Madžarska se nahaja med onimi državami, kateri položaj, ustvarjen od nje lojalno sprejeti mirovni pogodi, ne daje zadoščanja, temveč ji na-laga nasprotno zelo težke žrtve in duševno bno. Pravo ima torej od tega, da tudi druge države ravno tako lojalno izpolnjujejo mirovne pogodbe.

— Trianonski mir pa nalaga Madžarski takojšno in popolno razorožitev, čeprav se še vprašanje zmanjšanja oborožitve ni splošno rešilo. Ima pa naj-manj pravico, da se obljuba splošne redukcije oborožitve drži in uresniči z vso naglico, kajti Madžarska se nahaja sama razorožena v sredi do zob oboro-ženih narodov v največji nevarnosti. (Sic!!) Madžarska zahteva, da si ji do-voli minimum oboroženja, ki je potreb-no za varnost vsakega naroda, v skla-du s členom 8. pakta D. n., ki ne dela nobene razlike med narodi.

— Iz političnega in moralnega stališča ima vsled te neenakosti nastali

položaj neprijetne posledice in nobeno bratstvo, kakor tudi nobena moralna zveza ni možna prej, dokler ne bo ve-ljalo isto pravo za vse.«

Splošni duh tega Apponyjjevega govora, ki očitno smeri za tem, da se stavijo na Društvo narodov upi, naj bi

se mirovne pogodbe revidirale, je iz-zval veliko nezadovoljstvo v krogih Male antante, ki se sprašujejo, ali ne bi bilo umestno, da Društvo javno dvigne svoj glas v odgovor grofu Ap-ponyju.

Gospodarstvo.

Potrebni krajevni ukrepi glede bodoče vinske trgatve v Sloveniji.

Letošnje trajno slabo vreme bo ne-popoljno vplivalo gotovo največ na vin-sko letino. Slaba po kvantiteti vsled prevelike moče, pogostih neviht, toče in vsled vehementnega nastopa peronos-pore, grozdne plesnobe in drugih boleznih meseca julija in avgusta, bo kolikor toliko tudi v kvalitativnem oziru zao-stala za lansko, ako bo tako neugodno vreme trajalo še cel ta mesec. Še precej pa bi se grozdiče popravilo, če bi nastopilo sedaj lepo, suho vreme, ki bi trajalo še cel oktober. Sicer ni mnogo upanja, da bi se to zgodilo, a možno je le.

Ker v zadnjih dneh zoritve pridobi-va grozdiče ob lepem vremenu vsak dan na sladkobi in v tem sorazmerju iz-gublja vsak dan na preobitni kislini, bi bilo prav umestno in želeli, da odlaga-jajo vinogradniki s trgatvijo, dokler se da in dokler vremenske razmere dopu-ščajo, če tudi do konca oktobra.

So preudarni in razsodni vinograd-niki, ki to upoštevajo, je pa tudi mnogo takih, ki tega nočejo uvideti ter pričnejo s trgatvijo, če prav je grozdiče šele na pol dozorelo. Takih producentov ne škodujejo le sebi, marveč tudi drugim so-sedom, ker s tem so primorani tudi ti proti svoji volji pričeti s prezgodnjjo tr-gatvijo, drugače jim živali in tatovi mnogo škode napravijo.

V takih slučajih, kot letošnje leto, bi se moral primeren čas za splošno tr-gatev uradno določiti. Od centrale, to je s strani ministrstva ali velikih župa-nov se to iz gotovih gospodarskih ozi-rov ne more določiti, pač pa s strani posamičnih sreskih poglavarstev v vino-rodni krajih sporazumno s posamični županstvi, vinogradniškimi društvi in enakiimi zainteresiranimi korporacijami dotičnega okraja.

Marsikateremu trdovratnežu tak ukrep ne bo prijel, toda splošnost bo gotovo za to, ker je to velikega gospo-darskega pomena in koristi, kajti čim boljše je pridelek, tem lažje in tem bolj-še se proda.

Ako bi se pa moralo zbog slabega vremena pričeti s prezgodnjo trgatvijo (vsled gnienja), bo treba seči po umet-nem zboljšanju mošta z dodatkom na-vadnega čistega kristalnega ali kocki-nega sladkorja kipečemu moštu. Doda-tek se mora ravnati po sladkobi in vr-sti grozdiča, in sicer 2 do 4 kg na 100 li-trov mošta, tako da se spravi mošt vsaj na 15 do 16 odstotkov pri navadni in na 18 do 20 odstotkov pri boljših vrstah, kar dá 9.6 do 10.2 odnosno 11.5 do 12.8 odstotka alkohola (vsak kilo-gram popolnoma pokipelega sladkorja dá 0.64 odstotka alkohola).

Potom ljubljanske oblasti se je že poskrbilo za dobavo več vagonov v ta namen potrebnega sladkorja in v svr-ho oddaje med potrebne vionogradnike v Sloveniji po nekoliko nižji ceni. Čemur bo poljedelsko ministrstvo najbrže zadovoljivo ugodilo. Vendar naj vino-gradniki rajši, kolikor možno, zavlečejo s trgatvijo, ker na ta način se mošči iz-boljšajo sami naravnim putem in tudi najcenejše.

Fr. Gombač.

Inserirajte v „Slov. Narodu“!

Društvo narodov o svetovni trgovini.

Vojna je zapustila svetovni trгови-ni globoke rane, ki jih bo mogoče zace-liti edino z napornim delom in varč-nostjo. Zveza narodov je posvetila v o-sebi svojega stalnega tajništva v Že-nevi posebno pozornost položaju sve-tovne trgovine, kar dokazuje posebna spomenica, ki jo je izdalo omenjeno tajništvo o svetovni trgovini povodom V. rednega zasedanja Zveze narodov. Spomenici priložene statistične tabele nudijo pregled čez svetovno trgovino zadnjih let. V teh tabelah so točni po-datki o 30 državah. Iz njih je razvidno, da so dobile vse države leta 1922. več uvoznega blaga iz Zedinjenih držav, nego leta 1913. Sedanji obseg ameri-škega izvoza v resnici ni mnogo večji od izvoza leta 1913., vendar pa odpa-de na Ameriko večina pasive, ki jo iz-kazuje svetovna trgovina po vojni na-ram predvojni dobi. Isto velja za Ja-pansko. Položaj nemške trgovine se je poslabšal. Angleška trgovina na evrop-skem kontinentu se ni znižala. Leta 1912. in 1922. je znašala približno eno tretjino celokupnega angleškega izvo-za. Ali večji del izvenevropskih držav ne kupuje zdaj več toliko v Angliji, kakor pred vojno. Te države so: Kitajska, Indija, Japonska, Nova Zelandija, Ar-gentinija, Kanada, Chile, Zedinjene dr-žave, Peru, Uruguay, Avstralija in Južna Afrika. Vse te države predstavl-jajo kot odjemalke okrog 50% angle-škega izvoza. To dokazuje, da je an-gleški izvoz splošno nazadoval in da je angleška trgovina izgubila kontrolo nad polovico svojih predvojnih tržišč.

Večina evropskih držav je dobila leta 1923. razmeroma več uvoznega blaga iz Francije in Italije, nego pred vojno. Izvzete so glede uvoza iz Fran-cije samo Danska, Norveška, Rusija, Švica in Jugoslavija, glede uvoza iz Italije pa Belgija, Finska, Norveška in Rusija. Večina izvenevropskih držav je tudi reducirala svojo zunanjo trgovino s Francijo in Italijo, ali obe državi sta dobili po vojni razmeroma več vpliva na evropska, pa tudi na svetovna tr-zišča.

Vse te fakte potrjuje tudi tabela, ki kaže v odstotkih izvoz omenjenih 30 držav od Francije, Italije, Angleške, Japonske in Amerike. Vsaka teh držav je prodala leta 1922. razmeroma več izvoznega blaga v Ameriki in Japonski, kakor leta 1913. Samo Grška, Kanada in Južna Afrika so uvažale iz Nemčije leta 1922. več kakor leta 1913. Večina evropskih držav je prodala leta 1922. razmeroma največ blaga v Francijo, Italijo in Angleško, dočim je opaziti pri izvenevropskih državah tendenco, da prodajajo manj v Francijo in Anglijo. Italija je zboljšala svoj trgovinski polo-žaj v primeri s položajem pred vojno. Splošno se trgovina čedalje bolj kon-centrira na kontinentu, razvija se ved-no bolj notranje - ameriška in notra-nje - azijska trgovina. Zato je razum-ljivo, da je vloga Evrope v svetovni trgovini čedalje manjša, dočim sta pridobili Amerika in Japonska na terenu malone vseh tržišč.

Med omenjenimi 30 državami tabe-la ne omenja Jugoslavije in Rumunije, brzkonce radi velikih teritorialnih spre-memb, ki so se izvršile od leta 1913.

Pač pa so navedeni podatki o Grški, Bolgariji in Rusiji. Tudi Turčije stati-stika ne omenja, ker se je njeno ozem-lje v primeri s predvojnim znatno skr-čilo. Finska je omenjena, ali ločena od Rusije tudi za leto 1913. O Bolgariji in Grški navaja tabela sledeče podatke:

	v Bolgarijo		na Grško	
	1913.	1922.	1913.	1922.
Francije	6.9	6.9	5.9	6.5
Nemčije	19.6	21.5	7.5	6.0
Italije	3.5	12.3	3.6	8.9
Angleške	8.9	15.0	23.9	14.4
Sev. Amerike	0.7	1.9	1.6	21.9
Izvoz iz Bolgarije iz Grške	v odstotkih		v odstotkih	
	1913.	1922.	1913.	1922.
Francijo	5.5	7.1	11.4	5.0
Nemčijo	18.1	16.5	10.2	21.1
Italijo	4.5	12.1	3.2	8.3
Angleško	8.5	0.7	23.9	17.0
Sev. Ameriko	0.9	2.4	7.8	26.6

— XXV. POROČILO hmeljarskega dru-štva za Slovenijo. Žalec, SHS., dne 14. septembra. Pri živahnem povpraševanju se je dosedaj prodalo približno 2000 stotov po 50 kg večinoma tujezemskim prekupcem po zvišanih cenah do 8000 Din za 100 kg.

— g Sestanek industrijalcev in tr-govcev kožarske stroke na praškem velesejmu se bo vršil dne 24. septem-bra, in sicer se prične ob 10. dopoldne v paviljonu C. Tak »kožuharski dan« je uspel še vedno dobro, zato je priča-kovati tudi letos številne udeležbe.

Požig narodnega doma v Trstu in častivredni poslanec Francesco Giunta.

Z ozirom na članek v Jutru z dne 12. 9. t. l. »Poslanec Giunta pod obtož-bo?« se nam poroča iz Maribora sle-deče:

S kazensko ovadbo proti Giunti in njegovim pajdašem zaradi požiga. Na-rodnega doma in pustošenj po pisarnah slovenskih odvetnikov in bank v Trstu na večer 15. 7. 1920 se ne bi ničesar do-seglo.

Tukajšnji odvetnik dr. Ivan Kimo-vec je bil nanapavil zaradi opustošenja svojega gospodarstva in uničenja pisarne na večer 13. julija 1920 po svoji vseitvi v Maribor aprila meseca 1921 ovadbo proti neznanim storilcem pri državnem pravdništvu in Trstu.

Ker se pa državno pravdnništvo ni ganilo, je tekom dveh let opetovano ur-giral rešitev, a ni dobil nikakega odgo-voora.

Dne 27. oktobra 1923 je popolnil svojo ovadbo v toliko, da je navedel kot duševnega očeta požiga in pusto-šenj z dne 13. julija 1923 poslanca Fran-cesco Giunta.

Na to popolneno ovadbo proti po-slanecu in odvetniku dr. Francu Giunta in drugovom je dobil od kr. prokure (državnega pravdnistva) v Trstu odlok z dne 29. oktobra 1923 pod št. 56.223 Corr. sledečega besedila:

»Predmet: Ovadba proti častivred-nemu poslancu odvetniku Giunta Fran-cesco in drugovom.

Blagovolite vzeti na znanje, da so bila hudodelstva, zaradi katerih ste Vi — tudi v imenu svoje družine — spro-žili ovadbo, storjena o priliki in iz vzro-ka političnih gibanj, vrhu tega so bila izvršena iz političnih nagibov in brez dvoma storjena za narodni cilj; za vsa taka hudodelstva pa je bila podeljena amnestija s kr. dekretom z dne 22. de-cembra 1922, št. 1641 čl. 1.»

Tako se glasi poslovno prevod zgo-raj navedenega odloka.

S kako ovadbo se torej zaradi do-godkov z dne 13. julija 1920 ne more ni-česar doseči.

Odškodninska zahteva seveda še ni zastarela, ker je bila škoda povzročena po hudodelcih ter bi zastarela v smislu § 1489 o. d. z., kateri velja tudi še v Tr-stu, še le v 30. letih.

Vtožiti bi bilo torej odškodnino raznih oškodovancev proti častivrednemu Francetu Giunta, poslancu in odvet-niku, pri sodnji njegovega domicila, ki bo pač Milan, ali mogoče sedaj v Rimu. Seveda bi se morali oškodovanci obrni-ti na odvetniško zbornico za dotični kraj, da imenuje odvetnika za zastop-stvo proti Francu Giunta, ker je pač malo verjetno, da bi si kak odvetnik, vsaj za sedaj, upal sam od sebe pre-vzeti zastopstvo proti Giunti.

Končno se pripominja, da bi laška sodnja mogoče vendar ugodila civilni tožbi proti častivrednemu Francu Giun-ti, če bi odvetnik odločno nastopal; vsaj sodišče mesta Alessandria je pred krat-kim razsodilo, da fašistovski napadi in njihova pustošenja niso posledice kake-ga političnega prevrata, za katera ne bi bil nihče odgovoren, temveč hudodel-ska dejanja po sklenjenem načrtu.

Omenjeno sodišče je obsodilo ne-kaj fašistov na odškodnino zaradi opu-štošenja neke delavske hiše.

To in ono.

Beogradski Don Juan.

Beogradski trg. Velimir Stojanović je pred dnevi zajtrkoval; ta zajtrk je za imel neu-godne posledice, vsled katerih se mora se, da Stojanović zagovarjati pred sodiščem. Pri zajtrku je naletel na veselo družbo svojih znancev in prijateljev. No in odšel je z njimi na kosilo, po kosilu na sprehož, po sprehožu na večerjo in po večerji je odšel z lepo kavarniško plesalko v bar. Na-pravila sta turnejo iz bara v bar, dokler ni bil trgovec sladkoginj in popolnoma suh. Imel je pri sebi čedno vsotico 6000 Din katere pa je poklonil ljubeznivi plesalki. Ko sta v zgodnjih jutranjih urah po pre-krokani noči kolovratila po mestu, je naš Velimire nenadoma izgubil ravnotežje, top-nil je na tla in se iztegnil kakor je bil dolg in širok. Ginjenost ga je tako prevzela, da je zaspal sredi ulice na periferiji mesta. Njegova spremiljevalka je izginita. ...

Drugo jutro se je naš Velimire zbudil z velikim mačkom. Kolovratil je zopet po cesti in opazil pri nekem vodnjaku devovko, ki se je baš umivala. »Zdravo srce moj!« je kričnil Velimir ves radosten, misleč da je devovka njegova snočnja ljubav. Htel je k nji in jo objel. Devovka, očitno »prijet-no« preseenečena mu je namazala obraz z milom. Pa ni pomagalo. Velimir je tiščal vanjo, nakar se na krik devovke prihiteli pasanti, znanci, sorodniki itd. In sedaj je začutil Velimire v sebi donjanskoga kri. Ob-jel je devovko z roko okoli pasu, z drugo je potegnil samokres in kričal: »Da se mi ne promaknete. Glavo dam, ali devovke ne pustim!« Nihče se ni upal približati raz-jarjenemu Don Juanu, dokler ga niso raz-orožili orožniki. In sedaj se mora Velimire zagovarjati radi razraljenja, pretepa in ne-varne groznje.

★ ★ ★
 • Izredna vročina v Siciliji. V Siciliji je zavladala izredna vročina. Toplomeri so kazali nad 42 stopinj. V Palermo so morali ustaviti od 11. do 2. popoldne vsak promet. Vlažnost zraka, ki v septembru ponavadi znaša nad 60%, je padla na 16%.

• Ribje olje proti mehkim kostem. Mestni zdravstveni urad za otroke v New-yorku je ugotovil, da nič manj od četrtilne vseh otrok predšolske dobe, stanujočih v Mulberry okraju, ima kako hibo na udih, in da je taka hiba večinoma posledica mehko-kostnosti (rickets) v detinstvu. Mulberry okraj je — kakor znano — del mesta, kjer stanujejo okraj izključno ravni sloji Ita-lijanov. Glede 150 detet med tretjim in de-vetim mesecem je neka tamošnja klinika vodila natančen zapis. Dajalo se je tem de-tetom ribje olje (codliver oil) in bolničarke so pazile na to, da so ga ta deteta redno dobivala tekom štirih mesecev. Po poteku te eksperimentalne dobe se je našlo, da 71 odst. onih detet, ki so redno dobivala ribje olje, niso kazala nikakega znaka meh-kokostnosti. Na drugi strani pa je 30 odst. izmed onih detet, ki niso dobivala ribjega olja, je bilo prostih te bolezn.

Glavni urednik:
RAS TO STOSLEK.
 Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

B. Grimshaw-G. Clavigny: 25

Sospodična kapetan.

— Morda ti bom pa te povedala, je nadaljevala, ker si pogumen, med tem ko je Harrys šleva. Tvoj pogum pa bom rabila, Pita. ...

Ponos se je zaiskril v očeh mladega otočana in skušal je objeti Vajiti in jo po evropsko poljubiti, toda Vajiti je odbila njegovo roko in potegnila iz žepa nož ter ga prišla z zobmi, tako da je bila ostrina obrnjena na zunanjo stran.

Pita je odnehal, vendar si je upal položiti roko okoli dekletovega pasu in nežno jo je pritegnil k sebi.

Vedel je, kaj riskira... Vajiti je imela naglo roko. Toda videl je, kako se obotavlja. Slednjič jo je razorožil ta ljubezenski pogum, vzela je nož iz ust in se nasmehljala.

In slednjič je govorila v maorskem jeziku, kakor je bil želel.

Vse je bilo res, kar je pripovedoval Harrys. Od dne, ko je bila Vajiti stopila v hotel Okcidental v Wellingtonu, je živela v strastni želji, imeti pravo pariško toaleto. Krajevni časopisi so na dolgo in ši-orke opisovali obleke igralke, ki je stanovala v istem hotelu. Vajiti jo je bila videla, bila je res šudovita.

Sicer pa je ni ona sama občudovala. Ko je igralka stopala skozi veliki hall Okcidental v svojih šarenih toaleti, ki je morala veljati v Parizu cel kup bankovcev, so vse ženske zadrževale sapa in jo pogledale za trenotek. Potem pa so se obrnile proč, kot bi ne bile ničesar videle.

Ko se je pokazala po gledališču v elegantnih restavracijah, vitka v svoji svili in bliščeča se od demantov, so domačinke nalašč gledale proč, kakor da bi bil ta blesk ogrožal njih oči.

To razkošje je bilo za Vajiti razodetje in muče-ništvo. Uničilo jo je in ugonobilo vse njene pril-irance.

Toda kaj so bile tenke cunjke, ki jih je nakupila? In obleke iz muslina? In njenih deset klobukov po petindvajset šilingov, vse to v primeri s toaletami igralke! Ona je imela pravo pariško obleko in prave pariške klobuke!

Vajiti je trdno sklenila, da hoče tudi imeti kaj takega. Mislila je, da je to višek, ki ga more nuditi življenje.

Svojemu pogumnemu tovarišu seveda ni pripovedovala vseh teh potankosti, pravila mu je samo, da bo našla stare lobanje v kaverni in da jih bo nemški učenjak tehtal z zlatom.

Pita ni spraveval naprej. Vrnil se je k žolnu, vzela dva velika samokresa, pomolil enega Vajiti in si utaknil drugega za pas. Potem je poskusil, ali se njegovo bodalo da prosto pregibati v nožnici in

vrigel preko rame veliko vrečo, v kateri so se nahajale sveče, suha praprotna in živila.

— Idiva! je dejala Vajiti.

In napotila sta se skozi šudovito tropsko go-ščavo, katere drevesna debela so bila videti kot drogovji, ki so imeli na vrhu šop zelenja.

Hodila sta zelo maglo in molčala. Toda ta molk ni ugajal Piti; začel je kmalu govoriti:

— Ničesar se ne bojiva, Vajiti, in uspeh nama je bolj gotov ob tej uri kot ponoči. Vsaj otočani so zbrani pred »Sibilo«. Tu nimajo ničesar iskati. Nihče naju ne bo motil, boste videli.

Vajiti je stopala še hitreje, ne da bi mu odgo-vočila. Tudi Pita je pospešil korake, jo dohitel in nadaljeval:

— Mislim, da bomo lahko zaslužili mnogo de-narja, če se nam ta stvar posreči. Torej bōva bo-gata. Ako hočete, zapustiva »Sibilo« prihodnjic, ko pristanemo v Atju. Vi boste kraljica, jaz bom kralj. Gostili se bomo s pečeno svinjino vsak dan, Nihče ne bo bolj srečen kot midva.

— Moj oče bi požgal vse vasi in pomoril vse poglavarje, je dejala Vajiti smeje. Tvojo glavo bi pa nataknil na »Sibilin« jambor, moj ubogi Pita. Sicer pa ljubim velika mesta kot Papaete in imam nam-en, kupiti si lepo pariško obleko.

— Torej bova pa živela v Papaetu in bova ve-lika poglavarja, je dejal Pita. Če bova res zaslužila toliko denarja pri prodaji teh starih čepini, si bova kupila malo jedrnico za naju sama in vi boste res-

nični kapetan. Imela bova štiri zlate našive na na-jinih rokavih in zlat trak na najinih čepicah. Vi bo-šte dobili patent in boste lahko sami odjadrali iz pristani. Ves svet se naju bo bal in če naju bo kdo videl, bo dejal, da...

Vajiti se je nenadoma ustavila, pogledala Pito naravnost v obraz in mu dejala:

— Kaj vse čenčaš, mali Pita; ti sanjaš... Ti še ne veš vsega!... Povej mi zares, ali bije junaško srcé v tvojih prsih?

— Ne bojim se ničesar.

— Torej poslušaj... ampak poslušaj dobro...

V kaverni se nahaja demon!

— Demon? je dejal Pita in se na glas zasmejal. O, jaz pa ne verjamem na demone. Jaz sem »mis-nari« in če sem v mestu, grem v misionske cerkve petkrat vsako nedeljo. Jaz nisem divjak.

— In vendar se nahaja demon v kaverni, Pita. Ti ne veš, kaj je vse na tem svetu. Jaz sem kot ti. Tudi jaz ne verjamem na demone domačinov, ker sem »papalangi« in »misinari«, toda vem, da se nekaj strašnega nahaja tam notri, črni »virri«, kot pravijo, in ne vem, kaj je to.

Pita je zmignil z ramami.

— Črni »virri«! eden njih demonov!... To ni nič. Midva se iz teh reči norčujeva. Sicer pa sem jaz tu, je dodal in zagrabil z roko držav samokresa in bodala.

— Dobro, je dejala Vajiti. Bodj pogumen, ne zahtevam ničesar več od tebe.

Fedor Ljubov:

Verižnik.

Bil sem silno presenečen, ko je nadomoda zadonel Steinway. Peter Pavlovič Kukunov je vstal in poiskal v temi klavir. Zdaj je sedel na stolčku in premikal prste po tipkah.

Kreuzerjeva sonata, katere navzlic moji prošnji malo poprej ni hotel igrati. Po vsem groznem, kar sem prav kar slišal, je igrala Beethovnova večna melodija kakor sprava po sobi. Zastrla je vse, le neverjetni odsev daljnega spomina mi je še pustila. Legla je na mojo lastno, divje razvneto fantazijo, in tudi Rus, ki je bil prav kar končal svoje muzikalno predavanje in nisem mogel najti besedice odobravanja ali zahvale, se je oglasil v čisto objektivnem tonu pripovednika, ko je iznova pričel:

»Zelo zapletena zadeva je bila, ko sem bil priča smrti verižnika Davida Salomonskega in njegovega sina Rubena. Ker so se bili zmotili v priimku, so me namreč vrgli kot verižnika v »klet smrti«. Črezvičajka je imela na piki nekega drugega Petra Pavloviča. To je vse. Pisal se je Kurukov, ne pa Kuku-

nov... Kaj hočete? Med boljševiki je mnogo analfabetov in z ortografijo si komisarji tudi ne delajo posebnih priglavic.

»Pripovedujte, prosim. A najprej mi pojasnite, kaj je prav za prav »Čeka« in kaj razumete pod »kletjo smrti«.

»Ah torej...« je vzdihnil Peter Pavlovič. »Saj je vendar vedno isto. — »Čeka« ni nič drugega, nego običajna kratka črezvičajka, in ta je izredna komisija za pobijanje protirevolucije, in »klet smrti« leži globoko pod strugo Neve v krajnih podzemnih inknjah Petro-pavlovske trdnjave. Obstoji iz hodnika in osmih zatohlih, vlažnih in do-cela temnih celic; vsaka teh lahko sprejme samo deset oseb, dasi so boljševiki takrat natlačili vanje po dvajset ali celo še več jetnikov. Ta klet je ena najboljših preizkušnih naprav znamenite carske dobe.

Peter Pavlovič Kukunov je umolknil. Ta presledek naravno ni porabil le zato, da se sarkastično nasmehne, kar je bila njegova navada, če je govoril o Rusiji velike in boljše preteklosti, temveč tudi zato, da si prižge novo cigareto. Bila je trideset in druga, ki jo je popušil, odkar je pričel svoje pripovedo-

vanje. Stel sem jih. Ne kot domačin ali celo iz skoposti, nego ker mi je bil že povedal, da jih popuši čisto kar v enem dušku sto. Ker se mi je zdelo to nemo-goče, sva stavila.

Ta manipulacija je pa prekinila nje-govo povest le za kratek hip.

»Je bil zopet v svojem elementu in je nadaljeval:

»Vsaka teh osmih celic v strugi Neve se zapira s težkimi železnimi vrati. Vsaka vrata vodijo na omenjeni hodnik, kjer so boljševiki ponoči izvrševali smrtne obsodbe.

Torej... Imel sem v Petrogradu imeniten dan.

Nekaj izrednega se je bilo pripetilo. Pismo iz Pariza je prišlo čudežnim potom v moje roke. Če se ne motim, sem vam nekoč že omenil, da sem začel svoje muzikalne študije v francoski prestolici. Mnogo mojih dobrih prijateljev je živelo ob Seni in ta ali oni me je hotel poiskati pismenim potom v Petrogradu, da izve, kako se mi godi in kaj je novega v sovjetski Rusiji.

Sam ne vem, kako se je to zgodilo. Tako pismo me je res našlo. Bil sem neizrečeno vesel, to si lahko mislite. Znak življenja z onega sveta. Ga-

ston Meunier... to je bil moj prijatelj iz Sole... mi je pisal o tem in onem... in kaj mislite — med obema polovicama fine pisemske pole je bil prilepljen bankovec Banque de France — sto frankov — darilo Gastona Meuniera, bogatega mladeniča, ki je imel svoj hotel v Champs Elysées in ki je mislil, da sem jaz, njegov prijatelj iz mladih let, v Petrogradu že davno ni bilo nobene borze.

Da je prišlo pismo v moje roke, to je bila zagonetka in čudo obenem. A vendar le je bilo tako.

Kako je prišlo, o tem si nisem preveč belil glave. Moje misli so se gibale čisto v drugi smeri. Odkrito rečeno, nisem si bil povsem na jasnem, koliko sovjetskih rubljev je sto frankov. V Petrogradu že davno ni bilo nobne borze več, sovjetska vlada, ki je vzela vse v svoje roke, ni priobčevala nobenih borznih poročil v »Krasni Gazeti«, drugi listi, razen moskovske »Pravde«, se pa tiste čase sploh niso tiskali. Privatnim bankirjem so pa itak izpraznili blagajne, ker so jih postreljali ali pa pometal na cesto.

Na Nevskem prospektu, ob Fontanki in na mostovih so čistili čevlje ali pa prodajali boljševiške novine po 40

kopejk številk, kolikor je bilo sploh še mogoče govoriti o njihovi eksistenci.

Kaj mi je bilo torej storiti? Kako in na kak način naj bi spravil teh sto frankov in promet?

Da me spravilo v to beznico, da bi me bili celo malone veljali glavo, o tem se mi ni nitj sanjalo.

Ali vam nisem nekoč že omenil restavracije Pivato?

»Vsekako.«

»Torej. Prav zato sem tudi omenil to restavracijo, ki bi mi bila postala malone usodna. Inozemci so jo radi posežali. Lastnik je bil Francoz, in prišlo mi je na misel, da b oon morebiti pripravil menjati teh 10 frankov in dati mi takoj, kar sem potreboval za prvo silo, da potolažim lačni želodec. Boljševiki so se namreč dotlej še vedno nekako balji te restavracije, Monsieur Créville, ki jo je vodil, je bil v diplomatskih stikih ne le s Francijo, nego tudi z neko drugo nevtralnno državo. A Čičerin, takrat vsemogočni v Petrogradu, je imel svoje razloge, da se za enkrat še ne sporeče ne s Francijo, ne s to nevtralnno državo.

(Dalje prihodnj.)

Andrej Boucon, tovarnar in posestnik. Brez posebnega obvestila. 5927. Poitri globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš srčnoljubijeni, predobri soprog, oče in tast, gospod...

Naznanilo. Naznanjam sl. občinstvu, da sem preselil svojo mizarsko delavnico s Poljanske ceste 19 na Karlovsko cesto (Tesarska ul. 3) v svoje lastno poslopje ter obenem otvoril podružnico na Poljanski cesti 21 (nasproti Jozefinumu).

Išče se mlad slovenski dopisnik. ki je sposoben tudi v hrvatskem in nemškem jeziku, za eksportni oddelk velike tvornice čevljev v Českoslovaški. Najtlačneje ponudbe z natančnim popisom ter zahtevami plače in referencami pod „Samo prvo-rzredna sila Za-3036“ na Publicitas d. d. oglasni zavod Zagreb, Gunduličeva 11. 5855

Pristne kranjske klobase. izdeluje in razpošilja v vsaki množini stara renomirana trvdka M. URBAS, Slomškova ul. 13 (poleg mest. elek.) 5860

OGLAS. Gradsko poglavarstvo u Sarajevu uz saradnju svih privredno-trgovačkih institucija priredjuje dne 21., 22., 23. septembra o. g. VELIKI SARAJEVSKI SAJAM stokom i stočnim proizvodima Od općine grada Sarajeva broj 22, 376 od 31. jula 1924. 5506

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA ustanovljena 1900 LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši) PODRUZNICE: Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, Agencija Logatec. Poštni ček-račun Ljubljana 10509 Brzovav. naslov: Banka Ljubljana Tel. šte. 261, 413, 502, 503, 504 Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela Lastnina iz tisk »Narodne tiskarne«.

Pisalni stroji, potrebšćine mehanična delavnica 3591 (popravilnica) L. BABAGA, Ljubljana, Selenburgova ulica 6

Klavirska delavnica R. WARBINEK Ljubljana Kliserjeva ulica 5. Popravljam in uglašujem klavirje in harmonije strokovno in ceno ! Najnovejša iznajdba! Brez kvarjenja blaga kemično snajenje in vsakovrstno barvanje oblik. ANTON BOC 1592 Ljubljana, Selenburgova ulica 6 I. nadstr. Glince-Vič 46

Svarilo. 5917 Cenjene trgovce obveščamo, da g. Julij Stritar nima več zastopstva naše tvrdke in tudi ni upravičen sprejemati naročila na izdelke. Stare tovarne negovic in pletenin: M. Franzl & sinovi. Lastnik: Feliks Franzl, LJUBLJANA, Privoz 10

Nudim lasne obročke vpletke (kite), barvanje las z „L' Oreal Hanc“ M. PODKRAJSEK, irizer za dame in gospode, Sv. Petra cesta 32 1965

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej. MALI OGLASI

Službe. Zastopstva za Beograd sprejme tam živičev Slovenec. — Ponudbe pod Agencija/5881 na upravo »Sl. Narodae.

Dva čevljarska pomočnika sprejme takoj — Jostp Steinmann, Cesta na Loko št. 22, Ljubljana. 5928

Šivilja za obleke in perilo grešivat na dom; gre tudi v trgovino. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.«. 5926

Mesto praktikanta v kaki lekarni — iščem. — Ponudbe pod »Lekarna/5920« na upravo »Slov. Narodae.

Trgovski pomočnik delikatesne in špecerijske stroke išče službo v Ljubljani ali provinci. Govori slovensko, hrvatsko, nemško in ogrsko. Plačo prosim pismeno. — Nastopi lahko takoj. — Stjepan Zganec, Vratišmeč, Čakovce. 5924

Prodajam Otroška posteljica se ceno proda. — Naslov pove uprava »Slovenskega Narodae. 5918

Foto-aparat 9 x 12 s potrebšćinami — proda Rožanc, Slomškova 14/II. 5922

Salonski gramofon s 30 ploščami — dobro ohranjen, se ceno proda. — Zgornja Šiška št. 14. 5919

Jedilnica se proda. — Reflektante prosimo za naslov pod »Oriental/5883« na upravo »Slov. Narodae.

Gosposka soba (Herrenzimmer) orijentalsko-moderni slog — umetno delo — se proda. — Interesente prosimo za naslov pod »Oriental/5882« na upravo »Slovenskega Narodae.

POZOR! POZOR! Ostaniki za perilo so naprodaj po polovini ali zelo znižani ceni. — Ne zamudite ugodne prilike — Ljubljana, Resljeva cesta 30, I. nadstropje, desno. 5929

Elektro-motor za ljubljanski tok (300 Volt, Gleichstrom) — 8 konjskih sil — naprodaj. — Motor se lahko ogleda v obratu vsak dan od 11. ure popoldne do 3. ure popoldne — pri Tehnični družbi z o. z., »Jakov« Karol Kotnikova ulica (poleg elektrarne). 5842

Proda se: avto-omnibus, 16 sedežni, tovarna karoserija, salonska limuzina švedska, 2 sadni stiskalnici, mlin za grozdje, slamoreznica, bicikelj, 500 opasnikov, vinski sodi, 100 m vodovodne cevi, cevi za ograjo, črpalnice za tekočine, bencinski avtozrezervarji, 50 kg vijakov, zaprti plečevinasti vrči, 3 magneti za motorje, razni avtomobili, lahki voz z dir, dve kopirnici, 2 balanci tehtniči, 10 škripcev, 2 kovčka, privijak, steklenice za kompot, 2 antik-stestence, star denar, vreče za stiskanje medu. — Pojasnila daje: Jurij Jenko, trgovec, Skofja Loka št. 26. 5914

Kupim (2-3 sohe s pritiklinami) išče ugledna stranke (samo tri odrasle osebe) — pod najugodnejšimi pogoji. — Ponudbe pod Najugodnejši pogoji/5931 na upravo »Slov. Narodae.

Gostinjska posoda (krožniki, kozarci), dobro ohranjena — se kupi. — Ponudbe pod »Gostinjska posoda/5935« na upravo »Slov. Narodae.

Blagajno, rabljeno, »Wertheim« ali »Arnheim«, srednje veliki kosti — kupim. — Točne ponudbe pod »Blagajna/5877« na upravo »Slovenskega Narodae.

Stanovanja z malo barako, čuvajnico, na kolodvoru v Zalogu, se pocieni odda do konca februarja 1927. — Ponudbe pod »Baraka/5886« na upravo »Slov. Narodae.

Enega, event. dva dijaka sprejemem na stanovanje in dobro hrano (650 dinarjev mesečno). Električna razsvetljava. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 5925

Prazna soba se išče. — Ponudbe pod »Prazna/5880« na upravo »Slov. Narodae.

Dva dijaka ali gospoda se sprejemata na stanovanje. — Ponudbe pod »Nizka cena/5916« na upravo »Sl. Narodae.

Dijaka ali dijakinjo išče srednje šole sprejemem na stanovanje in dobro domačo hrano. Električna razsvetljava. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.«. 5870

Gospod, ki je čez dan odsoten — se sprejme na stanovanje v sobo s posebnim vhodom — takoj ali s 1. oktobrom. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.«. 5933

Razno. Trstje za strope se dobi najceneje pri — Anton Steinerju, Ljubljana, Jeranova ul. 13. 55/T

Perje, kokošje, račje in gosje, puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni — tvrdka E. Vajda, Čakovce. 52/T

Gosli poučuje bivši učitelj konservatorija po znižanih cenah. — Naslov pove uprava »Sl. Narodae. 67/T

Na ljubljanskih veleseljnih zaslovela Jarčeve kranjske klobase razpošilja od 5 kg naprej tvrdka K. JARC, Ljubljana, Hradskega vas 35. 68/T

Slike za legitimacije izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibšer, Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7. 56/T

Francoščino in klavir poučuje zopet — Aneta Potočnik, Aleksandrova cesta 11, pridolje, levo. 5923

Tečaj živih jezikov srbohrvaščina, nemščina, francoščina, italijansščina, angleščina po praktični Berlitzovi metodi. Vpisovanje od 16. do 21. t. m. od pol 6. do pol 7. ure zvečer v Beethovnovi ulici št. 7, pritličje, levo (zgradba čekovnega uradna), kjer se dobe vsa potrebna pojasnila. — S. J. Jeras, profesor. 5930

Enonadstropna hiša z vrtom in zemljiščem se po jako ugodni ceni takoj proda. — Poizve se v Ljubljani, Opekarška cesta 10. 41/T

Lepo posestvo pri Selcih se zelo ugodno proda. — Obsega enonadstropno zidano hišo z gostilno in trgovino, obsežen vrt in dva gozda. — Pojasnila daje: Jurij Jenko, trgovec, Skofja Loka. 5913

Kupujem po visokih cenah stare umetne zobe F. Karnar, Hotel Tratnik, soba 4, Sv. Petra cesta št. 25

Nosim perilo, kravate, rokavice, nogavice itd. od tvrdke Šinkovec nasl. N. Soss Ljubljana, Mestni trg 19. 65 T/II

Inserirajte v „Slovenskem Narodu,“! Trimesečni tečaj telesne tehnike, ritmične gimnastike in plesne plastike (za začetnike) otvori s 1. oktobrom 1924 Lydia Wisiakova. Prijave kakor tudi vsa tozadevna pojasnila Ljubljana, Sodna ulica 3, I. nadst., levo. 5934